

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

2017

Zuzana Hovorková

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

**Možnosti uplatnění zobcové flétny v hudební
výchově v mateřské škole**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zuzana Hovorková

Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Daniela Mandysová

Plzeň, 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 17. června 2017

.....

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla poděkovat paní doc. PaedDr. Daniele Mandysové za vedení bakalářské práce a za rady, které mi během práce poskytla.

Originál zadání práce (student obdrží od svého vedoucího práce).

Obsah

Úvod.....	2
1 Hudební činnosti v mateřské škole.....	3
1.1 Zpěv.....	3
1.2 Hudebně pohybová výchova.....	7
1.3 Instrumentální činnost.....	9
1.4 Hudební poslech.....	9
2 Hra na zobcovou flétnu.....	11
2.1 Zobcová flétna.....	11
2.2 Složení a údržba flétny.....	14
2.3 Správné dýchání a nasazení tónu.....	15
2.4 Hra na flétnu.....	16
3 Hra na flétnu v MŠ	19
Závěr.....	51
Resumé.....	52
Seznam použité literatury.....	53
Seznam obrázků.....	55
Seznam příloh.....	56

Úvod

Volba mé bakalářské práce a tématu o zobcové flétně v mateřské škole byla taková proto, že jsem chtěla dát dětem něco, co jsem se v dětství naučila a co mě bavilo. Lekce zobcové flétny jsem se snažila udělat formou hry a ne formou učení.

Jako dítě jsem chodila do Základní umělecké školy Jindřicha Jindřicha v Chebu, kde jsem na zobcovou flétnu hrála dva roky. Pak jsem přešla na příčnou flétnu, na kterou jsem hrála sedm let a hru zakončila absolventským koncertem. Ke hře na zobcovou flétnu jsem se vrátila na střední škole a nyní ji využívám i v mateřské škole, jako učitelka. Svě získané zkušenosti jsem se snažila předat dětem.

Lekce jsem si připravovala z hodiny na hodinu, podle toho, co děti v dané výuce zvládly. Na každý úvod hodiny jsme se s dětmi rozezpívali, společně jsme si zazpívali písničku s doprovodem na rytmické nástroje a zvládli dechová cvičení. Zahráli jsme si na zobcovou flétnu, kde jsem se věnovala správné technice hraní, jako je nátisk na zobcovou flétnu, nasazení tón a správné dýchání do flétny. Děti se naučily, jak správně o flétnu pečovat a chránit ji.

V dnešní době jsou děti přehlcovány množstvím zájmových kroužků jen proto, že si rodiče myslí, že to dětem něco přináší a je to pro ně dobré. Mým záměrem bylo vzbudit u dětí zájem o hudební nástroj a hudbu, jako takovou a já doufám, že se mi ho povedlo naplnit. Zároveň věnovat se něčemu pravidelně a mít zodpovědnost za něco, co dělám, je i v tomto věku důležité. Děti jsou tímto připravovány nejen do života, ale také na základní školy, kde děti povinnosti mít budou.

V mateřské školce žádné kroužky takto nevedeme, pro děti to bylo zpestření režimu den a na hraní na zobcovou flétnu se vždy těšily. Jsem ráda, že děti docházely na lekce až po otevírací době v mateřské škole. Mohla jsem se jim tak plně věnovat a měla pro děti dostatek prostoru. Ráda bych v organizaci kroužku pokračovala, pokud budou mít i další děti a jejich rodiče o zobcovou flétnu zájem.

1 Hudební činnosti v mateřské škole

Mezi hudební činnosti řadíme: zpěv, se kterým se děti setkávají každý den, hudebně – pohybovou výchovu, která obohatí hudbu pohybem, instrumentální činnost, při které se děti seznámí s Orffovou instrumentací a hudební poslech, který děti poznávají přes živou i reprodukovanou formu.

1.1 Zpěv

Zpěv a řeč jsou pro lidi charakteristické, daným způsobem si mohou předávat informace nebo sdílet své pocity. Zpěv zlepšuje kvalitu dětské řeči, slouží k lepšímu soustředění, zvedá sebevědomí dětí či napomáhá k odstranění komunikační bariéry.

V hlasovém projevu rozeznáváme dva typy rejstříků. Hrudní rejstřík (typický pro řeč) a hlavový rejstřík (určený pro zpěv). Hlavový tón může při nesprávném zpěvu vymizet. S dětmi můžeme různé výšky tónů procvičovat např. při napodobování zvířat v různých výškách. Zpíváme tóny, při kterých kloužeme z vyšší do nižší hlasové polohy a nazpět, tzv. glissando. Používáme k tomuto citoslovce údivu jako je júú, jóó aj.¹

Děti používají svůj hlas a zpěv již v brzkém věku, kdy si samy prozpěvují a pobrukujejí. Důležité je děti ve zpěvu podporovat, ale také opravovat a vést je ke správné kvalitě. Nesmí být ale zesměšňovány. Hlas se musí procvičovat.

Orientační rozsah dětského hlasu v jednotlivých věkových kategoriích: Kojenci a děti do 3 let: g1 – c2

- *Předškolní věk: f1 – e2*
- *Mladší školní věk: c1 – f2*
- *10 let až puberta: a – a2 „²*

---

¹ LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Dr. Josefe Raabe, s.r.o., 2006. s. 21-22, 40-41

² TICHÁ, Alena. *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Praha: Portál, 2005, s. 21

Hlasový rozsah dětí v mateřské škole je individuální. Hlavní rozdíl je především mezi chlapci a dívkami. Dívky zpívají čistěji ve vyšším hlasovém rozsahu, než chlapci, kteří mají hlas položený v nižší poloze.

K čistému zpěvu jsou důležité hudební schopnosti a dovednosti, které souvisí se sluchovým vnímáním. Hudební sluch rozvíjíme u dětí tím, že rozlišujeme vlastnosti tónů, jako je síla, délka, barva, výška. K tomu nám mohou napomáhat hry, které uvádíme níže.

- Síla a délka tónu – „Míč“ – děti mají zavřené oči a podle síly tónu znázorňují fiktivní míč. S rostoucí intenzitou roste, s ubývající silou se zmenšuje.
- Barva tónů – „Poznáváme zvuky“ – pouštíme zvuky na CD, děti musí poznat, co je to za zvuk např. zvířata, dopravní prostředky.
- Výška tónu – „Zpíváme svá jména“ – děti zpívají svá jména v různé výšce.
- Rozlišování tónů – „Poznáš změnu výšky tónů“ – učitel zpívá tón a změni výšku tónů a děti mají na změnu, předem daným signálem (např. zvednutím paže), reagovat.
- Hudební paměť a představivost – „Na ztracenou melodii“ – děti broukají společně určitou melodii písně a znázorňují, kdy melodie klesá, kdy stoupá. V dané chvíli dá učitelka prst k ústům a melodii pak znázorňujeme jen pomocí pohybů paže bez broukání.³

Děti by neměly nikdy při zpěvu křičet, mohly by si poškodit hlasivky. Při zpěvu je důležitá správná artikulace a otevírání pusy.

Pro dobrý zpěv a hlasovou hygienu je důležité následující:

- Děti při zpěvu nesmí křičet.
- Nezakazujeme dětem prozpěvování a pobrukování.

---

³ TICHÁ, Alena. *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Praha: Portál, 2005, s. 15-20, 49-61

- Dětské sluchové vnímání rozvíjíme pomocí vnímání zvuků v okolí a určování směrů melodie.
- Zpíváme a hrajeme společně jako skupina, aby děti popř. ztratily ostych.
- Písničky děti učíme po částech, ne všechny sloky najednou.
- Nezapomínáme na pochvalu dětí, na vytvoření správné atmosféry třídy.

„Tříleté děti zpívají v rozmezí tři tónů. Čtyřleté děti mohou mít rozsah šestitónový, leží v prostoru jednočárkové oktávy. Předškoláci pak mohou dosáhnout sedmi až osmitónového rozsahu.“⁴

Píseň

Ke zpěvu je důležitá motivace, kterou dítě získá tím, že mu někdo hezky a procítěně danou písničku zazpívá, takže ji bude chtít samo také zazpívat.

Práce s písní může být mnohostranná. Seznámíme děti s melodií a se slovy, ponoříme se do rytmu, spojíme příběh písně s pohybem a společně s dětmi píseň zazpíváme. Obsah volíme s ohledem na věk a zvláštnosti dětí. Rytmus by měl být jednoduchý a opakující se, písně v durové tónině se sestupnou melodií. S obsahem písně seznámíme děti před vlastním nácvikem. Děti by měly mít ze zpěvu radost. Nakonec jí děti můžou dát výtvarnou podobu. Např. budeme se učit píseň o větru, kdy si na vítr budeme hrát, budeme foukat do větrníku, létat po třídě jako vítr, šustit a chrastit různými věcmi, jako ten vítr. Nakonec si větrovou cestu namalujeme pomocí svíček (vosku) a pomalujeme čtvrtku modrou, jako nebe.⁵

„Odvaha a snaha zpívat s dítětem (i když si třeba jako zpěváci plně nevěříte) skutečně stojí za odměnu, která se vám pak dostane. Okamžiky společného setkávání s hudbou udělají z vás a vašeho dítěte nerozlučné důvěrné spojence, kteří spolu prožívají

---

⁴ TICHÁ, Alena. *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Praha: Portál, 2005, s. 36

⁵ RAKOVÁ, Milena, Ljuba ŠTÍPLOVÁ a Alena TICHÁ. *Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími*. Praha: Portál, 2009, s. 28–29

radost z hudby, pohybu a při tom objevují svět zvířátek, rostlin, způsobu života lidí na venkově, zkoušejí, jak si hrály děti v dřívějších dobách.“⁶

Doprovod

Text písně se učí zároveň s melodií, ne jako říkanka. Jako doprovod můžeme volit hru na klavír se zpěvem učitelky, která by měla být vzorem. Proto by měl být zpěv učitelky čistý, měkký, artikulačně správný a citově zabarvený. Zahrát si můžeme na ozvěnu, kdy děti část písně opakují po nás. K doprovodu používáme Orffovy nástroje nebo hru na tělo. Nezapomeneme si novou píseň ten den připomenout, posléze se k ní vracíme další dny, i několikrát denně.

Ve školní kuchyni máme spoustu věcí, které mohou posloužit jako rytmické hudební nástroje, např. vařečka s hrncem nebo cinkající lžička o skleničku. Můžeme i zkusit nasypat do uzavřených nádob různé potraviny, jako jsou třeba dýňová semínka, rýže. Také zkusíme využít přírodní materiály jako např. slupky od vlašských ořechů, dva kamínky, atd.

Dýchání a uvolnění

Pro správný zpěv je důležité správné dýchání, které souvisí se správným držení těla. Správné dýchání spočívá ve správném nádechu do břicha. Při nádechu děti nesmí zvedat ramena. Dechová cvičení se zpočátku provádí vleže se skrčenýma nohama, kdy dítě relaxuje, je v klidu a jeho tělo by mělo být uvolněné. Při správném nádechu se břicho zvedne. Pro zpomalení výdechu používáme vhodnou motivaci: napodobování lokomotivy ššš, syčení hada sss, foukání na bolístku, rozmrzávání okna, foukání bublin z bublifuku, bručení mouchy bzzz,... Dechová cvičení pro efekt provádíme jen krátkou dobu.⁷

K správně znějícímu tónu je zapotřebí, aby děti spojily práci s dechem a s hlasivkami. K tomu nám pomůžou různé hlasové hry. Např. hra na zvony – zvuk zvonu, který napodobujeme pomocí slabiky BOM na tónech různých výšek; napodobování

---

⁶ TICHÁ, Alena a Milena RAKOVÁ. *Zpíváme a hrajeme si s nejmenšími: od narození do 8 let.* Praha: Portál, 2007, s. 9

⁷ LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání.* Praha: Dr. Josefe Raabe, s.r.o., 2006. s. 22–31; 44-45

zvířátek – sova húú, kukačka kuku, pes vrrr; jiné zvuky – vlak hu húú, basa brum; otázky a odpovědi – otázka ze zdola nahoru, odpověď shora dolů; zvuky emocí – smíchu, juchání, hra na meluzínu.⁸

Artikulace

Se zpěvem souvisí správná artikulace, na kterou bychom neměli zapomínat. Abychom správně artikulovali, musíme mít uvolněná mluvidla. Zaměřit bychom se měli na čelist, mluvidla a mimické svaly kolem úst. Děláme různé obličejové výrazy – smutné, veselé, zkoušíme čertovskou mluvu ble, ble, kvákáme jako žába a přežvykujeme jako kráva. Velkým problémem je špatná výslovnost, která má u dětí předškolního věku stále vyšší zastoupení. Se správnou výslovností bychom měli začít už ve školce. Ke správné mluvě je zapotřebí nejdříve uvolnění mluvidel a až pak procvičování výslovnosti.

Zvuky kolem nás

V dnešní době nás všude kolem obklopuje hluk. Ať už je to hluk z dopravy – sanitky - houkání nebo hluk z pracovní činnosti – vrtačka, pily. Jsme vystaveni nedobrovolnému hluku. Může to být rádio v obchodě. Vnímáme ji a posloucháme, přestože jsme si ji nepustili. Sluch je jeden z orgánů, který se při opakující hlasité hudbě či hluku nenávratně poškodí. Přitom potřeba ticha a klidu je důležitá pro naši psychiku. Pokud se ale naučíme poslouchat zvuky přírody, zjistíme, že mohou být pro nás velmi příjemné.⁹

1.2 Hudebně – pohybová výchova

Hudebně pohybová výchova je u dětí předškolního věku zařazována každý den. Mezi prvky hudebně – pohybové činnosti patří: držení těla, uvolňovací cviky, pohybové hry, chůze, běh, poskoky, hra na tělo, pohyb a hudebně vyjadřovací prostředky, pohyb a poslech, pohybová improvizace, dětské lidové taneční hry, pohybové ztvárnění písní.

---

⁸ TICHÁ, Alena. *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Praha: Portál, 2005, s. 35–45; 75–82; 93–104

⁹ RAKOVÁ, Milena, Ljuba ŠTÍPLOVÁ a Alena TICHÁ. *Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími*. Praha: Portál, 2009, s. 11-13; 19-36

Pro správné držení těla bychom se měli soustředit na postavení ramen, hlavy, zad, břicha a dolních končetin. K uvolňovacím cvikům patří hra na hadrového a dřevěného panáčka, kdy dochází k uvolňování a zpevňování svalů. Mezi jednoduché pohybové prvky patří nápodoba pohybů nějaké činnosti, osoby, či zvířat, např. chůze čápa, létání letadel, pochod vojáků, pohyb květin ve větru.

Pohybové hry jsou pohybové aktivity, které mají před začátkem hry slovně vysvětlena pravidla, jež jsou platná pro všechny po celou dobu hry. Při hře můžeme procvičovat, např. rytmické cítění, tempo a dynamiku. Ke hře na tělo využíváme vlastní tělo. Děti se učí postupně tleskání, pleskání a dupání. Přidáváme další pohyby např. prsty, pěsti. Používáme jednoduchý rytmus a jeho kombinace. Obohacujeme různě silnou dynamikou – slabě, středně, silně.

- Rytmus – tleskáme rytmus slov a jejich spojení po celou dobu písně, na každou slabiku jedno tlesknutí.
- Metrum – pravidelné střídání dob přízvukných a nepřívukných, např. v $\frac{3}{4}$ taktu na 1. dobu (přízvuknou) tleskneme a na 2. a 3. dobu (nepřízvuknou) dupneme.
- Hra na první dobu, kdy na ni budeme např. tleskat.

Mezi hudebně vyjadřovací prostředky, které můžeme ztvárnit pohybem, patří tempo, melodie, dynamika a hudební forma. Děti se učí rozlišovat tempo pomalé (chůze) a rychlé (běh). Můžeme si také hrát na zvířátka, kdy hlemýžď chodí pomalu a včelka létá rychle. U melodie rozlišují děti pohybem výšku tónů – hluboké tóny (medvěd v lese) a vysoké (myška v domácnosti). Rozlišování dynamiky můžeme cvičit např. na písni Dešťové kapičky – prší silně (hodně), padají velké a hlučné kapky, prší slabě (málo), padají lehce a potichu.¹⁰

Pohybová improvizace spočívá ve ztvárnění pocitů ať už smutných nebo veselých. Pro každou je typický jiný pohyb: k veselosti – legrácky, poletování po palouku, ke smutku

---

¹⁰ LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Dr. Josefe Raabe, s.r.o., 2006. s. 47-56

– hledání ztracené oblíbené věci, smutní živočichové. Lidové dětské taneční hry se v mateřské škole provádí běžně, zejména začátkem školního roku např. Kolo, kolo mlýnský nebo Zlatá brána.

Pohybové ztvárnění písní obohacuje její zpívání. Vyjadřujeme pohybem píseň – napodobujeme např. dané činnosti z písně, o čem je např. Šel zahradník do zahrady.

1.3 Instrumentální činnosti

K instrumentálním činnostem patří hra na Orffovy nástroje. Cílem v mateřské škole je, aby všechny děti dokázaly „hrát“ na nejjednodušší nástroje. Rozvíjíme u nich představivost, rytmus, soustředěnost, jemnou motoriku, ale také rozlišování vlastností tónů – výšku, dynamiku.

Ke hře používáme Orffovy nástroje, které mohou být melodické nebo rytmické. Do melodických patří: zvonkohra, metalofony a xylofony. Do rytmických patří: hůlky, bubínek, tamburína, drhlo, triangel, činely, rolničky, zvonek,...

Při hře na melodické nástroje se k doprovodu písně využívá ostinato, což je stále se opakující jedno až dvoutaktový rytmicko-melodický model sestavený z 2–3 tónů s co nejjednodušším rytmem. Nejmladším dětem můžeme pomoci tím, že vyndáme kameny, které k doprovodu dané písně nepotřebujeme.¹¹

1.4 Hudební poslech

Z hudebního poslechu se nejvíce věnujeme v mateřské škole hudebním hádankám. Děti mají rády např. tyto hry: napodobování zvuků, kdy si hrajeme na dopravní prostředky, zvířata, hádáme název písně podle její melodie.

---

¹¹ LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Dr. Josefe Raabe, s.r.o., 2006. s. 56-64; 77-84; 99–116; 126-127

Nejdůležitější pro děti je poslech živé hudby. Není důležitá bezchybnost, ale vytvoření atmosféry a prožití. Mezi poslech živé hudby řadíme také vystoupení ostatních lidí, např. pěvecký koncert dětí ze základní školy.

Reprodukováná hudba má výhody i nevýhody. Mezi nevýhody řadíme vnímání hudby jako zvukovou kulisu nebo nízké citové prožívání. Mezi výhody patří bohatý poslech hudebních žánrů a poslech mnoha nástrojů najednou, což by sama učitelka poskytnout nemohla. Učitelka má také možnost zapojit se do aktivit s dětmi, nemusí sedět za klavírem a hrát.

„Dětem se snažíme zprostředkovat co nejpestřejší hudební nabídku. Zároveň bychom však měli mít na mysli, že děti předškolního věku si musí nejprve upevnit určité základy a nikoli být zahlcovány přemírou hudebních podnětů.“¹²

Populární hudba děti vybízí k tanečním kreacím, má opakující se rytmus, ale chybí jí různorodé tempo. Hudební ukázky by měly být ze začátku opravdu jednoduché a jednohlasé 1–2 minuty. Začínáme proto s písněmi, které děti znají z živého zpívání. Pomalu přecházíme ke krátkým hudebním pohádkám. Mezi první skladby volíme instrumentální skladbičky, které jsou krátké a jednoduché, až pak můžeme přejít k různým hudebním seskupením.

K hudebním činnostem a k poslechu hudby je dobré vyprávění pohádek, či průvodní slovo, které řekne nějaká postavička. Poslech hudby by měl být spojen s nějakou činností, ať už s pohybem nebo jinou činností např. kreslení, kdy hudbu používáme jako hudební kulisu. Nejlepší motivací k poslechu je název skladby. Např. skladba „Bouře“, ta u dětí vyvolá pocit a představivost, co všechno může bouře způsobit a také to budou v ukázce hledat.¹³

---

¹² LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Dr. Josefe Raabe, s.r.o., 2006. s. 143

¹³ LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Dr. Josefe Raabe, s.r.o., 2006. s. 137–151

2 Hra na zobcovou flétnu

Vhodným nástrojem k instrumentálním činnostem v mateřské škole je hra na zobcovou flétnu, která patří stejně jako klarinet, hoboj a fagot mezi dřevěné hudební nástroje.

2.1 Zobcová flétna

Nevíme, kdy přesně zobcová flétna vznikla, předchůdcem flétny byly píšťaly, které si lidé vyráběli sami. Víme tudíž, že pochází již z pravěku, kde je vytvářeli ze zvířecích kostí. Používali je při lovu či bojích. Egypťané, Římané a Řekové flétnu je dělali z rákosového stvolu nebo bambusu. Prvním nástrojem, který se flétně podobá, pochází z 11. století. Flétny patřící královským rodinám vznikaly ze slonoviny. Do Evropy se rozšířila ve 20. a 30. letech. Na zobcovou flétnu se děti učí hrát v základní umělecké škole i na konzervatoři. Oblíbená je též Panova flétna, jejíž název souvisí se starými bájemi.¹⁴

Zobcových fléten máme hned několik. Každá má jinou velikost a zvuk. K nejmenší patří sopraninová zobcová flétna a má nejvyšší tóny. Pak je sopránová, která je nejznámější. Další je altová, která je o sedm tónů hlubší, než sopránová. A poslední tenorová, která je větší a je o oktávu nižší než sopránová.¹⁵

Pro zajímavost největší zobcová flétna je subkontra basová a měří přes 3 m a nejmenší je garklein a měří 12 cm.

Dále flétny dělíme podle:

- polohy – diskantové, sopránové, altové, tenorové, basové
- hmatu – barokní a německá, barokní zobcová flétna má šestou díрку největší
- vrtání – válcovité renesanční a barokní tónické

---

¹⁴ HUNKA, Alison. *Kniha pro mladé hudebníky*. Ilustroval Ron HAYWARD. Bratislava: Příroda, 1997, s. 36–41

¹⁵ DANIEL, Ladislav. *Metodika hudební výchovy*. Ostrava: Montanex, 2010, s. 85–90

- počet dílů – na dva díly nebo na tři díly
- materiálu – dřevěné – dříve nejčastější, nyní i z umělých hmot nebo kombinace obou materiálů ¹⁶

Zobcové flétny mají různé značky a výrobce, podle toho se také pohybuje cena a kvalita. Mezi nejznámější patří Yamaha. Zobcová flétna je ideální jako příprava na další dechový nástroj. Navíc je cenově výhodná, děti se její pomocí seznamují i s hrou z notového zápisu. Naučit se na ní mohou děti již v mateřské škole a hrát v kolektivu.

Na zobcovou flétnu mohou dobře hrát všechny děti, pokud je naučíme správně dýchat. Proto je potřeba brániční dýchání trénovat. Důležitá je pravidelnost cvičení a hraní v krátkých intervalech. Pokud budeme cvičit pouze jednou týdně, celý den, tím hru na zobcovou flétnu nedoženeme. ¹⁷

Hodiny flétny by měly být tudíž pravidelné, měly by mít nějaký řád a posloupnost výuky. U dětí se zaměřujeme především na dýchání, na postoj, držení nástroje a znělost tónu. Děti by neměly strkat zobec do pusy, flétnu zakrývají břicha prstů nikoliv špičky.

Pro děti je důležité jak opakování, tak vzor, který vidí a slyší. Proto by naše ukázka a hraní mělo být správné. Správná motivace, pochvala a ocenění může být v podobě „vysvědčení“.

Při nácviu a hraní na flétnu se snažíme, aby děti z hraní měly příjemné pocity a poznávaly způsoby použití zobcové flétny. Tyto dovednosti by se měly dále zdokonalovat a využívat správně.

Během cvičení na zobcovou flétnu zařazujeme i hudebně pohybové činnosti, vokální i instrumentální dovednost např. zpěv, práce s jinými hudebními nástroji, seznámení s rytmem. K tomu je zapotřebí správné využití artikulace a dýchání.

---

¹⁶ HAWTHORN, Philip. *Moje první zobcová flétna*. Praha: Svojtka, 1998, s. 4-6

¹⁷ ŽILKA, Václav. *Veselé pískání-zdravé dýchání: slabikář pištců: malá škola hry na sopránovou zobcovou flétnu*. Ilustroval Eva VOGELOVÁ. Praha: Panton, 1988, s. 3-4

Ke hře na zobcovou flétnu a je důležité:

- uvolnění, ke kterému nám může pomoci hra na „Semínko“, kde si děti uvědomují části těla, které mají. Děti rostou z klubička, postupně se rozbalují - nejdříve ruce, tělo, nohy.
- držení těla při hře a zpěvu, hra „Kráčím vsedě“, děti si sednou, zvednou ruce i nohy a zkusí se pohybovat dopředu a dozadu. Tímto pohybem si uvědomí, kde mají podbřišek.
- správné dýchání, hra na zvířátka např. „Na pejska“, děti napodobují štěkání pejska. Při štěkání děti střídají různé výšky a intenzitu hlasu podle toho, jak je pejsek veliký.
- tvoření tónu, hra „Na kočičku“, kdy děti napodobují hlas kočky pomocí slova mijeaou, mohou si pomoci i nápodobou pohybu.
- hudební schopnosti a dovednosti, hra „Co je vysoko a co je hluboko“, kdy děti napodobují zvířata. Medvěd má nízké tóny, ptáček vysoké. Děti znázorňují pohybem.
- správná výslovnost, hra „Líný jazyk“, děti procvičují jazyk kmitáním, olizováním, procvičováním rtů.
- seznámení s nástrojem, děti flétnu rozeberou na všechny části, které si pojmenují a pozorně si prohlédnou a znovu správně složí.
- první tóny, děti zkusí na hlavici hrát sirénu, kdy díрку hlavice zakrývají a odkrývají, nebo si zkusí sirénu, kdy dlouze do nástroje dýchají.¹⁸

---

¹⁸ Kafomet, Katalog forem a metod, S hudbou od podzimu do léta 2. část 1-8

2.2 Složení a údržba flétny

Zobcové flétny mohou být dvoudílné nebo třídílné. Dvoudílná flétna se skládá z vrchní části, což je hlavice a z těla, kterému říkáme korpus. Třídílná má navíc spodní část, která se nazývá nožka a dá se oddělit.

Vrchní část flétny, hlavice, se skládá ze vzdušnice, do které foukáme, zobnice, na ní máme položený spodní ret, okénka, ze kterého vychází tón. Dále je na flétně ret, který sousedí s okénkem. Objímka, která společně s čepem, který se nachází na střední části flétny, spojuje vrchní a střední část flétny.

Střední část flétny, korpus, je nejdelší část. Z každé strany má jeden čep, který spojuje vrchní a spodní část flétny. Korpus má z horní strany šest dírek, načež ta nejspodnější je dvojitá. Ve spodní části má jednu díрку na palec levé ruky.

Spodní část flétny, nožka, je nejkratší část flétny a má jednu díрку, která je dvojitá a je určená pro pravý malíček. Objímka pomáhá spojení střední části.¹⁹

Flétnu musíme udržovat v suchu, proto je nutné kapičky našeho dechu vytřít po každém hraní. Flétnu rozebereme opatrným kroucením a každý díl pečlivě vytřeme buď vytěrákem, nebo mopem. Pokud by nám rozebrání flétny šlo příliš ztěžka, namažeme ji mazacím tukem. Při sestavování flétny dířky řadíme proti okénku na hlavici, nožce dáváme takový úhel, aby nám vyhovoval na délku našeho malíčku. Flétnu vkládáme zpět do pouzdra, aby se nám nepoškodila.

Vlhko flétnu uvnitř roztáhne, proto může u dřevěných fléten dojít k prasknutí. Na novou flétnu proto hrajeme jen krátce cca 15 minut. Flétnu po hře nejenže vytřeme, ale necháme ji také vyschnout. Flétnu pak uklízíme rozloženou do pouzdra. Flétna je též choulostivá na velké teplo či velkou zimu. Děti by měly být upozorněné, že flétnu nemohou pokládat na topení nebo na místo, kde svítí přímé slunce. Nástroj by mohl být teplem poškozen.

---

¹⁹ ŠKOŘEPOVÁ, Kateřina. *Hrajeme na zobcovou flétnu: metodika výuky dětí hry na zobcovou flétnu bez not*. Praha: Portál, 2003, s. 7

Může se nám ucpat štěrbinu a je nutné ji profouknout. Docílíme toho tak, že po rozebrání flétny ucpeme čepový otvor a foukneme do ní zvukovým otvorem. Tím se sliny štěrbinou dostanou ven.

2.3 Správné dýchání a nasazení tónu

Flétna má léčivé zdravotní účinky, ale jen tehdy, když dítě hraje pro sebe samotné, pro radost, protože chce a ke hře se pravidelně vrací. Děti se naučí díky flétně správnému dýchání, kdy dostanou do plic teplý vzduch, čistý a bez bacilů či virů. Pomáhá při léčbě dýchacích nemocí, dokonce i při astmatu, zlepšuje se objem plic, posílí se dýchací svaly.

Protože zobcová flétna je nástroj, který řadíme mezi dechové nástroje, tak do flétny dýcháme. Při správném dýchání se nám ozve správný tón, který projede flétnou a vrátí se zpět. Pokud bychom do flétny jen foukali, tón by nezněl správně. Foukání se využívá ke hře na foukací harmoniku.

Při hře na flétnu se děti nadechují ústy. Dýcháme do bránice, která slouží při hře jako píšť, který vhání vzduch do flétny. Nejlépe si uvědomíme bránici tím, že si lehne na záda, uvolníme se a dýcháme. Výdech provádíme dlouze, pomalu a potichu. Je to podobný pocit, jako kdybychom si chtěli zívnout. Ramena zůstávají v klidu. Můžeme si hrát např. na mašinku, která vydává zvuky ššš a budeme při tom střídát polohy nohou.

Trénovat můžeme bubláním brčkem ve vodě, nebo foukáním do chomáčku vaty tak, aby nám neuletěl, ale vždy jen pomalu popoletl.

Nasazený tón by měl být jasný, čistý, ostrý a zvučný. Proto s výdechem do flétny řekneme „DŮ“, kdy se jazyk před výdechem opře o horní zuby. Nasazení tónu trénujeme nejprve bez nástroje, na nečisto.²⁰

Správné dýchání do flétny s dětmi často opakujeme a vracíme se k němu. Připomínáme dětem, že se nadechujeme ústy, tiše, ale zhluboka. Výdech by měl být

---

²⁰ ŽILKA, Václav. *Veselé pískání-zdravé dýchání: slabikář pištců: malá škola hry na sopránovou zobcovou flétnu*. Ilustroval Eva VOGELOVÁ. Praha: Panton, 1988, s. 5–11

plynulý, s dechem se děti musí naučit hospodařit tak, aby se nenadechovaly po každém tónu. Trénovat můžeme hrou na parník, která by děti mohla bavit, úkolem je foukat na hrdlo lahve, které vydává zvuk parníku. A také něco z pohádkové oblasti. S dětmi si zahrajeme na Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého, kdy Široký vypije vodu z moře a břicho se mu celé nafouklo.²¹

2.4 Hra na flétnu

Zobcovou flétnou můžeme děti namotivovat ke zpěvu. Flétnu a její skladby by děti měly mít poslechnuté, aby věděly, jak zní a měly o hru zájem. Flétnu by mohly děti umět rozlišit od ostatních nástrojů, seznámit se s její barvou.

Správná a důležitá je motivace ke hře, zvláště u nejmladších dětí, které ještě navštěvují mateřskou školu. Děti z mateřské školy neumějí číst a psát, proto většina z nich hraje bez not. Hrají pomocí svého sluchu a nápodoby hmatů dle učitelky. Tím, že děti nemusejí číst z not, mohou se věnovat více technice hraní. Jednotlivé tóny si samozřejmě pojmenují, záleží na učiteli, jaká jména zvolí. Musí mít ale začáteční písmeno dané noty, aby se pak děti lépe orientovaly v notovém zápisu např. h1 – Honzík.

Pokud se učí na flétnu více dětí najednou, jsou mezi nimi značné rozdíly, které učitel toleruje a respektuje individuální tempo. Děti dostávají možnost jak k sólové hře, tak ke skupinové. Hru na flétnu můžeme doprovodit hrou na klavír, zvonkohru aj.

Začátečníci hrají prozatím pouze levou rukou, která drží horní část flétny. Levá ruka nepoužívá malíček. Pravá ruka drží korpus flétny. Ruce a postoj je uvolněný, hlava vzpřímená, ramena se nezvedají.²²

---

²¹ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: výběrová řada*. Hradec Králové: J. Jenček-Orlice, 1999, s. 14-15; 20-24

²² ŽILKA, Václav. *Veselé pískání-zdravé dýchání: slabikář pištců: malá škola hry na sopránovou zobcovou flétnu*. Ilustroval Eva VOGELOVÁ. Praha: Panton, 1988, s. 8–10

Před samotnou hrou je důležité zakrývání dírek, děti techniku trénují bez hry na flétnu. Pro hru s prstokladem můžeme použít tuto hru: „Němohru“, kde si děti bez zvuku procvičují hmaty.

Děti by měly vědět, že zakrýváním dírek vznikají různé tóny. Levá ruka, hrajíc nahoře, zakrývá první 3 dírky z vrchu a palec díрку zespona. Palec pravé ruky nehraje, flétnu pouze podpírá. Zbytek prstů zakrývá zbývající dírky. Pokud některý z prstů zrovna nehraje, jsou zvednuté nad otvory flétny, neschováváme je do dlaně. Při hře nezáleží na velké intenzitě stisku, důležité je zakrytí dírek bříškem prstů. Nejhlubší tóny flétny c1 a d1 jsou nejtěžší na zakrytí.

Nejprve hrajeme postupně tóny h1, a1, g1, pak až c2, d2 a dále pravou ruku. S dětmi můžeme zkusit zhudebnit nějakou říkanku nebo hádanku. Rytmus a melodii si vymyslí a zvolí děti samy. Může nám pomoci vzestupná a sestupná melodie, která je pro píseň typická.²³

Flétna by měla být skloněná mezi vodorovným a svislým směrem, lokty mírně od těla. Při hraní můžeme stát nebo sedět. Ovšem při stání se děti lépe učí správnému dýchání. Při sedu bychom si mohli bránici mačkat.

Do flétny vydechujeme plynule a pomalu. Příliš silný výdech způsobí přefouknutí a u příliš slabého vydechnutí nebude flétna téměř hrát. Před hraním si nezapomeneme připomenout správné držení flétny a postoj, správné dýchání a nasazení tónu.

Při nadechování je důležité se nadechovat včas, aby nám nedošel dech. Při nedostatku dechu by tón mohl přestat znít, nebo by se nám mohlo udělat špatně. Při velkém nádechu bychom museli nejdříve vydechnout zbylý obsah plic a znovu se nadechnout.

Ke hře na hudební nástroj a zpěv je důležitý rytmus, notové zápisy a jiné metodické znalosti. Notové zápisy se zapisují do notové osnovy, která má pět linek a 4 mezery. Každá nota má určené místo v notové osnově a podle toho se hraje. Na začátku notové osnovy

---

²³ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: výběrová řada*. Hradec Králové: J. Jenček-Orlice, 1999, s. 32-35

patří hudební klíč. Pro flétnu je určený houslový klíč, kterému také říkáme g klíč, protože leží na stejné lince, jako nota g1. ²⁴

Do notové osnovy zapisujeme noty a pomlky. Notami označujeme výšku a délku tónu a pomlkami pauzu ve hře. Za houslový klíč patří označení taktu, které nám sděluje, do kolika budeme počítat a jaká nota je na jednu dobu. Máme takt celý, který se píše značkou C a počítáme na čtyři doby, stejně tak jako nota a pomlka celá trvá čtyři doby. Noty mají prázdnou hlavičku, pomlka je zakreslena symbolem vodorovné vyplněné čáry a visí na čtvrté lince. Dále takt $\frac{3}{4}$ počítáme na tři doby. Takt $\frac{2}{4}$ počítáme na dvě doby, nota a pomlka půlová trvá dvě doby. Noty mají prázdnou hlavičku a nožku, pomlka je zakreslena symbolem vodorovné vyplněné čáry a leží na třetí lince. Od noty h1 se píše u not nožka dolů. Nota a pomlka čtvrťová trvá jednu dobu. Noty mají plnou hlavičku a nožku. Nota a pomlka osminová trvá půl doby. Noty vypadají jako čtvrťové noty, jsou ale spojeny trámcem. Samostatná nota osminová má podobu čtvrťové noty a má praporek. Nota a pomlka trvá $\frac{1}{4}$ doby. Osm not jdoucích postupně za sebou nazýváme stupnice. Zmínit můžeme ještě jiné druhy taktů jako je třeba $\frac{6}{8}$ takt nebo takt $\frac{2}{2}$.

Rytmus je pro hru důležitý. Bez rytmu by si nikdy žádný hudebník nezahrál žádnou písničku. Proto je opravdu důležité rytmus umět. Rytmus se učíme nejprve vytleskávat. Pro naši kontrolu počítáme ze začátku doby nahlas. Pro děti volíme prv – ní, druh – há, tře – tí, čtvr – tá. Nesmíme zapomenout na počítání pomlk, které se do rytmu také počítají. Pokud zvládneme tleskání rytmu, můžeme použít k doprovodu písni hudbní rytmický doprovod, jako je tamburína, dřívka, bubínek aj. ²⁵

Může se stát, že flétna vyloudí špatný zvuk tzv. kiks. Toto je možné u všech dechových nástrojů. Kiks je způsobený špatným, až příliš silným dýchnutím do flétny, nebo špatným překrytím dírek prsty. Přihodit se to může i již zkušeným hráčům.

---

²⁴ HAWTHORN, Philip. *Moje první zobcová flétna*. Praha: Svojtka, 1998, s. 5–6, 75

²⁵ ŽILKA, Václav. *Veselé písání-zdravé dýchání: slabikář pištců: malá škola hry na sopránovou zobcovou flétnu*. Ilustroval Eva VOGELOVÁ. Praha: Panton, 1988, s. 8-10

3 Hra na flétnu v MŠ

V této kapitole jsou popsány lekce zobcové flétny, které jsem dělala s dětmi v mateřské škole. Vybrala jsem si starší děti, kterým již bylo pět let. Zaměřila jsem se na starší děti, které další rok nastupovaly do předškolního oddělení. Volila jsem starší děti, protože o hru na zobcovou flétnu měly větší zájem.

Mým cílem byla kvalita hry na zobcovou flétnu, ne kvantita. Chtěla jsem, aby děti hra na zobcovou flétnu bavila, nechtěla jsem z toho udělat povinnost. Děti na lekce zobcové flétny chodí rády.

S lekcemi jsme začali začátkem dubna 2016. Chodili dva chlapci a dvě dívky. Na zobcovou flétnu jsme hráli do konce školního roku, tudíž přibližně tři měsíce. Děti pak do nového školního roku nastupovaly do předškolního oddělení. Mým cílem bylo pokračovat se stejnými dětmi ve hře na zobcovou flétnu. Avšak jeden z chlapců přestoupil do jiné mateřské školy, protože se s rodinou přestěhovali. Druhý z chlapců, který je na hudbu opravdu nadaný, začal navštěvovat Základní uměleckou školu Jindřicha Jindřicha v Chebu, kde hraje na bubny a chodí do sboru. Časově by na zobcovou flétnu nemohl docházet. Ve hře na flétnu pak začátkem října pokračovaly jen dvě dívky. Nechala jsem jim čas na adaptaci na nový kolektiv a třídu. S dívkami hrajeme na zobcovou flétnu stále, ale ve své práci jsem zpracované hodiny ukončovala začátkem března.

Hodiny jsme se snažili mít pravidelné, občas nám do hodiny vstoupil nějaký svátek, prázdniny nebo nemoc dětí. Děti hrály na zobcovou flétnu především v mateřské škole, flétnu si brávaly domů jen tehdy, když se chtěly doma pochlubit, co všechno umí. Lekce máme půlhodinové.

1. Lekce

Seznámíme se zobcovou flétnou, navodíme příjemnou atmosféru, abychom odstranili strach a nervozitu. Hra na flétnu by děti měla bavit, neměla by to být povinnost.

Naučíme se rituální básničku, kterou si budeme říkat na úvod každé hodiny:

Dobré ráno, dobrý den,

at' je krásný celý den,
kdo je dneska mezi námi,
zazpívá si s chutí s námi.

Prohlédnutí zobcové flétny:

- Kde je konec a začátek flétny?
- Kudy se do flétny fouká?
- Počítání dírek. K čemu dírky slouží?
- Rozebrání flétny podle pravidel.
- Pojmenování dílů zobcové flétny – hlavice, tělo, nožka → porovnávání dílů, které jsou nejdelší, které jsou nejkratší.

Cvičení správného dýchání, které je pro hru na zobcovou flétnu důležité. Nadechujeme se ústy do břicha. Nezvedáme ramena, nenafukujeme tváře. Budeme hrát různé hry, abychom se vše správně naučili. Nezapomene dětem říci, že pokud to ze začátku nepůjde, nic se neděje, časem se vše naučí.

Děti si lehnou na záda s pokrčenýma nohama na koberec a učitelka povídá příběh:

Byla jsem jednoho krásného dne na pouti a chtěla jsem se projet po parádní dráze. Všude byla spousta lidí, dětí, smíchu a křiku. A taky tam byly stánky s dobrotami, střelnice, plyšová zvířátka, balónky. A protože jsem byla hodně zvědavá, nejvíce se mi zalíbily balónky. Šla jsem se podívat, který že by se mi mohl líbit a poprosila pána o červený velký balónek. Měl jich tam spoustu, mě už ale do nosu krásně zavoněla cukrová vata. Já mám cukrovou vatu moc ráda, tak jsem hned běžela a koupila si jednu. Paní zrovna měla modrou – šmoulovou, tu mám nejradši. Koukala jsem kolem sebe, jak lidé jezdí v autíčkách, vozí se na řetězovém kolotoči a ani jsem si nevšimla, že jsem místo cukrové vaty strčila do pusy balónek, který jsem spolkla a ten se mi teď nafukuje a vyfukuje v břichu... Ale já koukám, že vy tam taky nějaký máte.

Děti se během příběhu uvolní a nevědomky přejdou do bráničního dýchání. Dýchají přirozeně do břicha. Položí si na břicho ruce a pohoupou je. Přesně tak, jak teď dýchají do břicha, tak tímto způsobem se budou nadechovat při hraní na flétnu.

Hra na zobcovou flétnu

Pro hraní na zobcovou flétnu je důležitý nátisk. Flétnu nestrkáme do pusy, necucáme ji, pouze ji položíme na spodní ret, nekoušeme, rty mírně do úsměvu a zpevněné.

Do flétny nedýcháme jen tak, ale dýcháme se slabikou DÚ, kdy nám jazyk ťuká o horní zuby. Slabiku DÚ trénujeme nejprve na slovech, začínající právě slabikou DU např. du du du dudek, du du du dudlák, du du du dudák, du du du dukát, du du du duše, du du du dupat. Až pak zkusíme slabiku DÚ použít k správnému nasazení tónu. Ke cvičení se podle potřeby můžeme vrátit. V dnešní lekci budeme hrát pouze na hlavici. Zahrajeme si na sirénu a sanitku. Siréna bude dlouhý výdech do hlavice flétny. Důležitý je správný nátisk a výdech do flétny. Sanitku budeme dělat dlouhým výdechem do hlavice a pravou rukou budeme pomalu přikrývat a odkrývat čepový otvor.

Čištění flétny

Rozložíme flétnu na jednotlivé díly a pomocí vytěráku opatrně vytřeme zobcovou flétnu do sucha. Pomalým kroužením flétnu opět sestavíme, srovnáme do správné polohy zobec s tělem. Flétnu opatrně uložíme do pouzdra a dáme na vhodné místo, které má pokojovou teplotu, je suché a nenachází se na přímém slunci nebo v blízkosti topení.

2. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

V našich setkáních nebudeme jen hrát na zobcovou flétnu, ale také zpívat, hrát na Orffovy nástroje a tancovat.

Rozezpíváme se u klavíru na známou písničku: Skákal pes na slabiky ma, no, vi, haf a následně zazpíváme celou píseň na její vlastní slova.

Naučíme se a zazpíváme si písničku: Smály se veverka na stromečku. Nejprve se s písní seznámíme, s jejím rytmem a melodií. Učitelka bude píseň doprovázet hrou na klavír a děti se jí budou postupně učit. (viz příloha č. 7)

Dechová cvičení

Připojíme i hru na vlak a pejsky. Sedneme si na paty, narovnáme se a uvolníme ramena. Představíme si, že sedíme ve vlaku a posloucháme, jak vlak uhání krajem a zpívá si svou písničku šššš. Nejdříve jede pomalu, lehce a tiše ššššššš. Později začíná pomalu zrychlovat a jeho písnička je o něco hlasitější ššššš (přidáváme postupně na intenzitě zvuku). Cestou potká vlak na louce hada. Vlak ho polekal a tak na něj výhružně zasyčí sssss. Pozorujeme, jak se nám břicho hýbe.

Přejdeme k našemu Pout'ovému příběhu z minulé lekce, kdy si procvičíme správné brániční dýchání. Děti si opět lehnou a poslechnou si příběh.

Hra na zobcovou flétnu

Hrajeme opět jen na zobec flétny, kde trénujeme hlavně správné dýchání, nátisk a nasazení tónu. Děti při hře na zobcovou flétnu stojí, aby se jim lépe dýchalo do břicha a nemačkaly si ho. Učitelka ukazuje správný vzor na sobě, naopak chybný vzor na kamarádech, aby viděly, co je špatně. Děti by to neměly brát jako zesměšňování, ale naopak poučení se z chyb a tím jejich předejití. Zopakujeme si z minulé hodiny sirénu a sanitku. Pokud se děti nemohou dostat do správného dýchání, pokládáme je zpět na zem, aby si uvědomily, jak se má břicho houpat.

Čištění flétny: Zopakujeme si z minulé lekce, jak flétnu rozložit a vyčistit.

Pohybová hra: Slepice na trhu

Pohybová hra o slepici, která neodmyslitelně patří na dvoreček. Takhle slepice však vyšla na trh a tam si koupila střevíce.

Koupila si slepice, zbrusu nové střevíce, (ukazujeme kramfleky)

tancovala na dvorku, kvapík polku mazurku. (krok stranou doleva a doprava)

Točila se do kola, hlava se jí motala, (točíme se do kola, kroutíme hlavou)

urazila kramflíčky, poztrácela pentličky. (urazíme dupnutím patou kramflíčky, tleskání do rytmu)

Za zrníčko pšenice, prodává ty střevíce, (dlaně vzhůru a nabízení zboží)

bez kramflíčku bez tkanic, nedostala za ně nic! (otáčení rukou, jakože ne ne ne)

3. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Z předešlé lekce se rozezpíváme u klavíru na stejnou písničku: Skákal pes na slabiky ne, ma, ja, haf a následně zazpíváme celou píseň na její text.

Zopakujeme si písničku: Smály se veverka na stromečku z minulé lekce. Zkusíme si k písni přidat doprovod dětí. Píseň je psaná v $\frac{6}{8}$ taktu. Děti budou doprovázet rytmus pomocí dupání a tleskání v rytmu dup, tlesk, tlesk, dup, tlesk, tlesk. Píseň učitelka doprovodí společně s dětmi, aby věděly, jak přesně by měl jejich doprovod vypadat.

Dechová cvičení

Sedneme si na paty, narovnáme se v zádech a uvolníme ramena. Vlak uhání krajinou a je slyšet z dálky tiché ššššš, které zesiluje, jak se vlak blíží šššššš. Vlak dorazil do stanice, kde zastavuje šššššš. Ve vesnici, do které právě dorazil je slyšet zvon, který odbíjí celou hodinu bom – bam.

Připomene si Pout'ový příběh, kdy si uvědomíme správné brániční dýchání. Děti si poslechu opět lehnou na koberec. Děti do příběhu můžeme vtáhnout tím, že se jich zeptáme, jaký balónek by si vybraly ony.

Hra na zobcovou flétnu

V dnešní lekci se budeme věnovat opět hře na zobec. Nezapomínáme na pravidla, která jsou pro hru důležitá. Schováme zuby, abychom flétnu neokusovali. Nestrkáme flétnu do pusy. Při nadechování nezvedáme ramena, nadechujeme se pusou, rychle, tiše a přiměřeně. Zahrajeme si na indiány. Hra na indiány spočívá v rychlém a opatrném přikrývání a odkrývání čepu. Pozor na násilné tlačení na čep, mohlo by dojít k poranění pusy. Připojíme ke hře také sirénu. Nadechneme se a dlouhým výdechem do flétny zahrajeme sirénu. Nezapomene na odpočinek mezi hrou, dětem se může zamotat při hře hlava. Toto dýchání je prozatím pro ně nepřirozené.

Čištění flétny: Flétnu rozložíme a vyčistíme.

Pohybová hra: Slepice na trhu

I v dnešní lekci nás navštíví slepice, která je velká parádnice a koupila si střevice.

4. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Před zpěvem se nezapomeneme rozezpívat s klavírem na písničku: Skákal pes na slabiky na, mo, ja, haf (pokud to děti umí L, můžeme zkusit slabiky la, lo, lu) a ukončíme ji zpěvem na její slova.

Zopakujeme si písničku: Smály se veverky na stromečku z minulé lekce i s doprovodem dětí v rytmu dup, tlesk, tlesk, dup, tlesk, tlesk. Píseň je psaná v $\frac{6}{8}$ taktu. Učitelka již zkusí hrát na klavír, aby děti doprovodila.

Dechová cvičení

Budeme napodobovat mluvu pejsků haf. Začneme s malými štěňátky, která štěkají jemně a tiše až po dospělé psy, kteří štěkají hlasitě. Přírodou se ozval šumějící vítr, který si pohrává s korunami stromu, jemným a táhlým ššššššš. Ruce představují koruny stromu.

Těšíme se na Pouťový příběh, který nám pomůže ke správnému dýchání. Děti do příběhu můžeme vtáhnout tím, že se jich zeptáme, zdali, mají rády cukrovou vatu.

Hra na zobcovou flétnu

V další lekci budeme hrát na celou zobcovou flétnu, ne jen na zobec. Dbáme na to, aby byl zobec flétny ve správné rovině s tělem flétny. Zaujmeme správný úchop flétny, kdy levá ruka drží a hraje v horní části flétny. Děti učíme hrát nejdříve levou rukou, později se učí hrát pravou rukou. Držení flétny dětem usnadníme tím, že pravou rukou budou flétnu přidržovat za nožku flétny.

První tón, který se naučíme je tón h1, který si pojmenujeme Honzík. Honzík se hraje zakrytím první vrchní dírky, ukazováčkem levé ruky a zakrytím spodní dírky, palcem levé ruky. Aby se nám tón Honzík správně ozval, musíme mít dobře přikryté dírky na flétně polštářky prstů a vdechnout do flétny přiměřené množství vzduchu. Nezapomeneme

nasadit tón pomocí slabiky DÚ. Dopomůže nám k tomu ťuknutí jazyku o horní zuby. Prsty, které nehrají, máme nad flétnu, připravené k případnému hraní. Prsty neschováváme do dlaně ani pod flétnu. Trénujeme hraní dlouhých tónů střídavě s tóny krátkými.

Čištění flétny: Flétnu rozložíme a vytřeme pomocí vytěráku do sucha.

Pohybová hra: Na dvoře drobyky....

Pohybová hra o slepičce, která na dvoreček shání svá kuřátka. Jejím úkolem je všechny najít a mít je pohromadě.

Na dvoře drobyky,

kuřátka zobky,

málo nás, málo nás,

pojďte všichni mezi nás! (točení v kole a sbírání kuřátek)

5. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Připravíme se na rozezpívání písničky: Skákal pes na slabiky ne, ve, ju a pak zazpíváme píseň na její text.

Zopakujeme si písničku: Smály se veverky na stromečku z minulé lekce i s doprovodem dětí v rytmu dup, tlesk, tlesk, dup, tlesk, tlesk. Píseň je psaná v $\frac{6}{8}$ taktu. Učitelka hraje na klavír.

Dechová cvičení

Dnešní dechová cvičení budeme dělat na bublifuku. Úkolem je udělat největší bublinu, foukat musíme pomalu a plynule, aby se bublina povedla.

Naposledy si povíme Pouťový příběh a procvičíme správné brániční dýchání.

Hra na zobcovou flétnu

Budeme pokračovat v trénování a hře na flétnu. Procvičovat budeme náš nový tón h1, kterému říkáme Honzík. Připomeneme si, jak se daný tón hraje, na flétně

zkontrolujeme polohu rukou a držení flétny. Důraz klademe na správné nadechování do bránice pomocí úst. Pozornost převádíme i na nátlak na flétně a nasazení tónu. Na to vše, musí děti myslet, což je pro ně náročné. Zpočátku hrajeme dlouhé tóny na výdrž dechu, později připojujeme krátké tóny.

Zkoušíme zahrát jména našich kamarádů, kde rozlišujeme délku tónů např. Pét'a, Alešek, Matýsek, nebo věcí, např. bonbón, marcipán, čokoláda. Po zvládnutí hrajeme i dvě slova patřící k sobě např. červená klouzačka, sluníčkový den. Děti hrají jako skupina, ale také samostatně. Podle toho, jak kdo chce. Děti do sólové hry netlačíme.²⁶

Čištění flétny: Flétnu vyčistíme podle pravidel, která si připomeneme.

Pohybová hra: Na dvoře drobky....

Úkolem slepičky je najít svá kuřátka. Podaří se jí to?

6. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Rozezpíváme se u klavíru na novou písničku: Kočka leze dírou na slabiky ma, va, je, mňau následně zazpíváme celou píseň na text. (viz příloha č. 8)

Naučíme se a zazpíváme si písničku: Muzikantská rodina. Nejprve se s písní seznámíme, s jejím rytmem a melodií. Učitelka bude píseň doprovázet hrou na klavír a děti se jí budou postupně učit. (viz příloha č. 9)

Dechová cvičení

---

²⁶ ŠKOŘEPOVÁ, Kateřina. *Hrajeme na zobcovou flétnu: metodika výuky dětí hry na zobcovou flétnu bez not*. Praha: Portál, 2003, s. 11-22

Dnešní dechové cvičení bude hra s peříčkem. Děti foukají do peříčka u stolu tak, aby jim peříčko neuletělo. Nesmí foukat příliš silně, ale jen zlehka, jinak spadne peříčko ze stolu.

Čeká nás nový příběh.

Děti si pohodlně lehnou na záda. Učitelka začne vyprávět příběh o klidném a tichém moři. Na hladině se houpou vlnky. Vlnky šumí a kolébají hladinu v příjemném rytmu. Když bychom se podívali dál na širé moře, viděli bychom na vodě plující loďky, které se nechávají unášet příjemným větříkem. Učitelka dá dětem na břicho papírovou lodičku. Loďka se kolébá společně s vlnami a přitom se skoro nehýbe a stojí na místě. Tak jako ta naše, kterou máme na bříšku, pohupuje se jen nahoru a dolů. Hezky klidně a lehce.

Hra na flétnu

Zaměříme se na postoj při hraní na flétnu, kdy děti nemají zvednutá ramena, mají uvolněné postavení těla. Pro uvolnění těla můžeme s dětmi udělat hadrového panáky, při kterém své tělo úplně uvolní. Nebo si zaskáčeme, aby se nám tělo uvolnilo. Rozehrajeme se na dlouhých a krátkých tónech. Zkusíme zahrát na Honzíka rytmus nějaké písně, např. Šla Nanyňka do zelí nebo Skákal pes přes oves. Děti zkusí hru ve skupině nebo sólovou.

Čištění flétny: Flétnu vytřeme do sucha a uložíme na vhodné místo do pouzdra.

Pohybová hra: Jaro

Písnička s pohybem na vítání jara. Děti si stoupnou do kroužku a začnou se točit.

Přišlo jaro se sluníčkem, zem otvírá zlatým klíčkem.

Všechno se raduje, zpívá a tancuje, jaro vítá.

Všechno se raduje, zpívá a tancuje, jaro vítá. (viz příloha č. 10)

7. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Naše rozezpívání bude opět u klavíru na písničku: Kočka leze dírou na slabiky ne, mo, ju, mňau a zakončení bude zpěv celé písně.

Zopakujeme si písničku: Muzikantská rodina. Zkusíme si k písni přidat doprovod dětí. V písni se objevují dřívka (místo kladiva), skleničky se lžičkou, pokličky a vařečky. Dětem ukážeme, kdy přesně mají hrát na improvizované doprovodné nástroje.

Dechová cvičení

Hra s brčkem a s vodou. Každé dítě dostane misku s vodou a brčko. Pomocí brčka budou dělat bubliny. Zkoušet můžeme velké bubliny, a kdo vydrží nejdéle bublat.

Přejdeme k našemu příběhu o moři a loďce z minulé lekce, kdy si procvičíme správné brániční dýchání. Děti se položí na koberec a poslechnout si příběh.

Hra na zobcovou flétnu

Opakujeme hru na tón h1, na Honzika. V dnešní lekci přidáme nový tón a1, kterému budeme říkat Adélka. Adélka se hraje jako Honzík, kde zakryjeme navíc jednu díрку levé ruky, prostředníček. Zakrytá bude spodní dírky palcem a první dvě vrchní dírky. Tón je oproti Honzíkovi o jeden tón hlubší. Do flétny dáváme méně vzduchu, aby se nám tón správně ozval. S dětmi upevňujeme hru obou tónů. Pokud nastane tzv. kiks, učitelka opravuje přikrytí dírek.

Čištění flétny: Flétnu pečlivě vyčistíme a uložíme do pouzdra.

Pohybová hra: Jaro

Společně znovu zavoláme jaro, aby se na nás počasí hezky usmívalo.

8. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Zopakujeme si rozezpívání u klavíru na písničku: Kočka leze dírou na slabiky nu, vo, ji, mňau a pak zazpíváme celou píseň na text.

Zopakujeme si písničku: Muzikantská rodina. K písni přidáme doprovod dětí na improvizované rytmické nástroje, stejně jako v minulé lekci. Učitelka zahraje písničku na klavír a děti ji doprovodí.

Dechová cvičení

Na procházce si natrháme květiny na louce např. sedmikrásky, jetel, rozrazil rezekvítek. Ke květinám budeme přičichat. Vůni vdechneme nosem a ústy vydechneme. Cvičení pak budeme provádět bez květin, kdy se postavíme, nadechneme se, zvedneme ruce nad hlavu a se slabikou jé nebo jů (jé ta květina voní) vydechneme.

Připomeneme si příběh o moři a loďce, kdy si provádíme správné brániční dýchání. Děti si lehnou na koberec a při vyprávění se uvolní.

Hra na flétnu

V minulé hodině jsme se naučili nový tón a1, Adélku. V dnešní hodině spojíme tón Honzíka a Adélku a budeme vymýšlet melodii na básničku. Zvolit můžeme: Žába leze do bezu a na ni vymyslíme melodii. Melodii si každý vymyslí sám, zahraje ji a my ostatní písničku s novou melodií zazpíváme. Učitelka popř. děti mohou zobcovou flétnu doprovodit hrou na dřívka v rytmu písničky. Varianty pro melodii jsou různé a může jich být mnoho. Záleží na fantazii dětí.

Čištění flétny: Rozložíme flétnu a poctivě ji do sucha vytřeme.

Pohybová hra: Včelka

Zahrajeme si na včeličky (malá křídélka) a motýly (velká křídélka) na zahrádce. Záleží na volbě a přání dětí, co si zvolí. Rozlétneme se po třídě s písni na rtech.

Na zahrádce pod jabloní, motýlek tam včelku honí,

hned, hned, hned, dej mi včelko med!

Hned, hned, hned, dej mi včelko med!

Včelička se na něj zlobí, že ji křídélka už bolí,

hned, hned, hned, pryč motýlku leť!

Hned, hned, hned, pryč motýlku leť! (viz příloha č. 11)

9. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

U klavíru se společně rozezpíváme na písničku: Kočka leze dírou na slabiky ma, ne, vu, mňau a následně zazpíváme celou píseň na její vlastní slova.

Zopakujeme si písničku: Muzikantská rodina. Učitelka zahraje písničku na klavír a děti ji doprovodí hrou na dřívka, na skleničky se lžičkou, vařečky,....

Dechová cvičení

Foukání do pingpongového míčku. Kamarádi budou stát každý na jedné straně stolu a budou si vzájemně posílat míček po stole pomocí svého dechu. Míček musí poslat ke kamarádovi tak, aby nespadol ze stolu, a přesto ke kamarádovi doputoval.

Povíme si příběh o moři a loďce z předchozí lekce, kdy si procvičíme brániční dýchání. Děti si lehnou na koberec a poslechnout si příběh.

Hra na zobcovou flétnu

Rozehrajeme se, připomeneme si postavení rukou na flétně a hmaty pro hraní Honzika a Adélky. Dnes se naučíme první písničku a to písničku Hou, hou krávy jdou. Melodii, rytmus a slova písně se nejprve naučíme s klavírem. Rytmus písně si společně vytleskáme. Učitelka ukazuje dětem hru na zobcovou flétnu vlastním hraním na flétnu. Děti pomocí nápodoby tzv. zrcadlení se učí novou píseň. Hrajeme pomalu, dětem dáváme čas na vystřídání prstů. Společně s melodií se učíme i slova písničky. Důležité je, aby děti naposlouchaly melodii a rytmus písničky. Prostor dáváme pro společnou hru i sólovou hru.

Čištění flétny: Čistíme flétnu podle pravidel, která jsme se naučili.

Pohybová hra: Včelka

V prostoru třídy si zahrajeme na včelky a motýlky.

10. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Rozezpíváme se u klavíru na známou písničku: Kočka leze dírou na slabiky vo, no, mu, mňau a následně zazpíváme celou píseň na její vlastní slova.

Vrátíme se k písničce: Muzikantská rodina. Píseň obohatíme doprovodným hudebním nástrojem.

Dechová cvičení

Společná výroba větrníku s dětmi. Po výrobě se budeme snažit větrník svým dechem roztočit. Úkolem bude nejen větrník roztočit, ale musíme se snažit, aby se točit nepřestal. Komu se vydrží nejdéle točit?

Čeká nás příběhu o moři a loďce a procvičíme u něho správné brániční dýchání. Děti si opět lehnou a budou poslouchat

Hra na zobcovou flétnu

Zopakujeme si písničku Hou, hou krávy jdou z předchozí lekce, kdy děti budou hrát společně s učitelkou. Přibereme si novou písničku a to písničku Houpy, houpy, kočka snědla kroupy. Nejprve si ale píseň připomeneme, společně s klavírem zazpíváme a vytleskáme. Snažím se, aby děti rozeznaly rozdíl v písních Hou, hou krávy jdou a Houpy, houpy, kočka snědla kroupy. Dopomoci si můžeme i ukazováním ruky. Pokud se rukou dotkneme ramene, bude to Honzík, pokud se dotkneme rukou břicha, bude to Adélka. Když se tóny v písni budou opakovat vícekrát za sebou, poklepeme na dané místo podle potřeby, např. dva tóny Adélky v písni bude znázorněné poklepáním dvakrát na rameno.

Čištění flétny: Vyčistíme ji, pokud se ztuha rozebírá, promažeme ji mazacím tukem.

Pohybová hra: Rozkvetlé květiny

Máme rozkvetlou plnou zahradu nádherných květin. A my si na květiny zahrajeme. Každé dítě, bude nějaká květina, která se mu líbí. Z kytiček uvije věneček někdo z nás (zvolíme jedno z dětí) a začne zpívat.

Uvijíme věneček, ze všech našich kytiček.

Zapleteme do věnečku lístek, kvítek i větvičku, jaké jméno máš?

Děti po otázce poví jméno kytičky, kterou představují. Dítě, uvíjejíc věneček odpovídá: Tak pojd' mezi nás!

11. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Rozezpívání bude na další písničku: Pec nám spadla na slabiky no, me, vu, a následně zazpíváme celou píseň na text. (viz příloha č. 13)

Naučíme se a zazpíváme si písničku: Já jsem muzikant. Nejprve se seznámíme s rytmem a melodií písně. Učitelka bude píseň doprovázet hrou na klavír.

Dechová cvičení

Budeme si hrát na pejska a kočičku, jak myli podlahu. Při mytí podlahy vznikla mýdlová voda a z ní mýdlové bubliny. Děti budou sfoukávat pěnu ze svých prstů.

Děti si samy zvolí příběh (pout' nebo moře s lodičkou) podle jejich přání.

Hra na flétnu

Opakování písniček Hou, hou krávy jdou a Houpy, houpy kočka snědla kroupy. Děti hrají společně s učitelkou. Hru na flétnu zkouší i pomocí ukazování rukou (Honzík ramena, Adélka břicho). Přidáme do seznamu před prázdninami poslední písničku a to písničku Pekař peč housky. Tak jako u předchozích písní si ji s klavírem zazpíváme a vytleskáme. Pak pomalu děti učíme hrát písničku na flétnu.

Čištění flétny: Flétnu vyčistíme a opatrně uložíme do pouzdra.

Pohybová hra: Rozkvetlé květiny

Na chvíli se z nás stanou krásné květiny na zahrádce, které zapleteme do věnečku.

12. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

S dětmi se rozezpíváme na známou písničku: Pec nám spadla na slabiky no, ma, vi a zazpíváme celou píseň na text.

Zazpíváme si společně písničku: Já jsem muzikant. Písnička děti seznámí s hudebními nástroji, které si ukážeme na obrázku pomocí didaktického materiálu, který máme v mateřské škole k dispozici. Učitelka bude píseň doprovázet hrou na klavír a děti ji doprovodí hrou na fiktivní nástroje. Ukážeme si, jak se nástroje drží a hraje se na něj (housle, basa, bubínek, trumpeta, atd.).

Dechová cvičení

Na zahradě máme odkvetlé pampelišky, které už mají „padáčky“. Společně si je s dětmi otrháme a rozfoukáme po zahradě. I při takové hře dodržujeme pravidla a nezapomínáme na správné dýchání.

I dneska mají děti možnost volby příběhu.

Hra na flétnu

Máme předposlední hodinu v tomto školním roce. Poslední hodinu věnujeme rodičům, aby viděli, co se za těch pár lekcí děti naučily. Dnešní hodinu budeme opakovat a vypilovat chyby, které ve hře ještě máme. Rozehrajeme se na dlouhých a krátkých tónech. A zopakujeme si všechny písničky, které jsme se naučili. Nezapomene na skupinovou i sólovou hru. Domluvíme se, kdo bude chtít hrát před rodiči sám a kdo hrát sám nechce.

Čištění flétny: Flétnu vytřeme za pomoci vytěráku.

Pohybová hra: Rozkvetlé květiny

Děti budou květiny na rozkvetlé louce, které krásně voní do dalekého okolí.

13. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Rozezpívání bude na písničku: Kočka leze dírou na slabiky mu, jo, vu a zazpíváme píseň.

Poslední hodinu věnujeme rodičům. Třídu si připravíme na koncert pro rodiče, aby si měli kam sednout. Zazpíváme jim a zahrajeme písničku Veverky na stromečku, Muzikantskou rodinu a Já jsem muzikant.

S dětmi se pak rozehrájeme na flétnu a nástroj zahřejeme svým dechem, aby nám hezky zněl. Rodičům na flétnu zahrajeme naše tři písničky: Hou, hou krávy jdou, Houpy, houpy kočka snědla kroupy, Pekař peče housky. (viz příloha č. 12), (viz příloha č. 14)

Učitelka na závěr dětem rozdá vysvědčení, které je věnováno malým hudebníkům. Vysvědčení je za práci, píli a trpělivost, kterou během lekcí museli vynaložit.

Ani dnes nezapomeneme flétnu vyčistit a uložit do pouzdra.

Po prázdninách, po třech měsících, se opět setkáváme na lekcích zobcové flétny.

14. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Lekce bude opakovací z předchozích hodin. Děti budou mít možnosti výběru, co by si přály na dnešní hodině dělat a hrát.

Děti chtěly slyšet Pouťový příběh. Lehnou si na záda s pokrčenýma nohama na koberec a učitelka začne povídat příběh. (příběh viz 1. lekce)

Děti chtěly hrát na zobec flétny a zkoušet indiány. Nezapomněly ani na sirénu.

Opakovaly se tóny, které již známe, Honzík s Adélkou v podobě dlouhých a krátkých tónů. Další přání dětí byly písničky Hou, hou krávy jdou a Houpy, houpy kočka snědla kroupy.

Největší problém po prázdninách byla pravidla správného dýchání do flétny. Děti při nadechování zvedaly ramena. Znovu jsme si pravidla, která jsme se pro hraní na zobcovou flétnu před prázdninami naučili, museli připomenout. Nátisk a nasazení tónu nebyl pro děti problém, stačilo je jen upozornit, poupravit držení a už věděly.

Čištění flétny: Zopakovali jsme postup při čištění flétny, aby nedošlo k chybě.

Pohybová hra: Vítr chce být listonoš

Pohybová hra o větru a podzimním listí. Vítr (děti) rozfoukal barevné listí po místnosti. Naším úkolem je dát listí na hromádky a roztrždit ho podle barev.

Vítr chce být listonoš,
když uvidí s listím koš,
tak je všechny rozfoukává
a pak k sobě stejné dává.

15. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Rozezpíváme se na další písničku: Prší, Prší na slabiky mu, ju, vi a zpíváme píseň.

Naučíme se a zazpíváme si písničku: Muzikantská. Nejprve se s písni seznámíme, s jejím rytmem a melodií. Učitelka bude píseň doprovázet hrou na klavír.

Pracovní list

V dnešní lekci se seznámíme s notovou osnovou. Úkolem bude pospojovat tečky, z kterých vzniknou linky notové osnovy. Linky a vzniklé mezery s dětmi spočítáme. Učitelka dětem vysvětlí, že do notové osnovy se zapisují noty, pomlky a další znaménka, podle kterých vznikají písničky a vlastně všechna další hudba. (viz příloha č. 1)

Dechová cvičení

S dětmi budeme nafukovat balónky. Nadechneme se do břicha a zkusíme nafouknout balónek. Vzduch v balónku si vždy přidržíme, aby nám neutekl, a dofoukneme další. Kdo nafoukne největší balónek?

Nový příběh

Příběh, který vám budu vyprávět, se odehrává v dalekém městě, který se nazývá Londýn. V Londýně mají most, který je jiný, než ostatní mosty. On sice vypadá, jako všechny ostatní mosty, i když je velmi veliký. Ale tenhle most umí něco, co neumí jen tak ledajaký most. Víte, co je na něm zvláštního? Já vám to prozradím. Tenhle most je zvedací. Umí se zvednout nahoru a zase zpátky dolů. Teče pod ním voda a někdy pod ním pluje velká loď. Pokud se loď pod most nevejde, musí se most zvednout. Představte si, že i vy jste takový velký most. Vaše nohy se umí zvedat stejně jako ten padací most. A zrovna pluje velká loď! Váš most se musí zvednout nahoru (nádech do břicha). Loď už proplula, můžeme most dát zase dolů (výdech).

Hra na zobcovou flétnu

V této lekci upevňujeme s dětmi pravidla pro hraní na zobcovou flétnu. Správné dýchání, držení flétny, nasazení tónu, nátisk na zobcové flétně. Věnujeme se výdrži a hrajeme dlouhé tóny. Dbáme na to, aby dlouhý tón byl po celou dobu svého hraní stejně silný, aby ke konci doby trvání nezněl přiškrceně.

Čištění flétny: Čištění flétny dle daných pravidel.

Pohybová hra: Vítr chce být listonoš

Opakování z minulé lekce, kde si budeme hrát na vítr a lístečky.

16. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

S dětmi se rozezpíváme na písničku: Prší, prší na slabiky nu, je, vu a zazpíváme ji na její text. (viz příloha č. 15)

Zopakujeme si písničku: Muzikantská. Děti budou postupně hrát na bubínek, činely, zvoneček, hůlky, v písni zpívá. Učitelka nejprve hraje s nimi, aby děti věděly, kdy mají hrát. Učitelka pak děti doprovází hrou na klavír. (viz příloha č. 16)

Dechová cvičení

Napustíme do vaničky vodu, dáme na vodu lodičky a děti se budou lodičky pomocí svého dechu posílat. Budou do nich foukat. Až připluje ke kamarádovi, začne foukat kamarád.

Přejdeme k našemu příběhu o Zvedacím mostě, kdy budeme provádět správné brániční dýchání. Děti si lehnou a poslouchají.

Hra na zobcovou flétnu

Rozehrajeme se a zahřejeme flétny na dlouhých a krátkých tónech Honzíka a Adélky. Krátký tón musí být na svém začátku znělý a jistě nasazený. Zopakujeme si střídání hmatů na písni Hou, hou krávy jsou a Houpy, houpy kočka snědla kroupy. V dnešní lekci přibereme nový tón a to tón g1. Budeme mu říkat Gustík. Gustíka hrajeme jako Adélku, jen zakryjeme o jednu díрку navíc. Zakrytá bude spodní dírka palcem levé ruky a první tři vrchní dírky. Tento tón hraje celá levá ruka. Je to náš nejhlubší tón, bude potřeba dýchat do flétny jemně. Mohlo by se stát, že se tón přefoukne a nebude znít, jak má, bude vysoký. Přejechod na Gustíka zkusíme zatím z Adélky, která je Gustíkovi nejbliže.

Čištění flétny: Flétnu rozebereme a vysušíme do sucha.

Pohybová hra: Papíroví draci

Děti mají za kalhoty na zádech zastrčený kousek krepového papíru, jako ocásek draka. Úkolem dětí je vzájemně si ocásek sebrat.

Podívejte, milé děti, co to na obloze tiše letí,
je to papírový drak, vyletěl až do oblak,
létá si to mezi mraky, zamávejte na něj taky.

17. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Zopakujeme si písničku: Prší, prší na slabiky mi, na, ja a zazpíváme písničku.

Vrátíme se k naší písničce: Muzikantská. Děti písničku doprovodí na doprovodné nástroje.

Pracovní list

Vyzkoušíme kreslit houslové klíče. Nejdříve podle předem připraveného vzoru, kde s dětmi pospojujeme houslový klíč pomocí teček. Pak to zkusí děti samy a nakreslí houslový klíč do notové osnovy. S dětmi se dozvíme, že houslový klíč odemyká písničku a pak se píše vždy na každý začátek notové osnovy. (viz příloha č. 1)

Dechová cvičení

Rozfoukáme tuš pomocí brčka. Děti si samy na čtvrtku dají kapku tuše a rozfoukají pomocí brčka. Vzniklé obrazce můžou představovat bacily, které v tuto dobu děti často navštěvují. Zaslou tuš si můžeme pak kolem dozdobit v okolí pomocí pastelek.

Připomeneme si příběh o Zvedacím mostě, kdy si procvičíme brániční dýchání. Děti si leží na zádech a učitelka povídá příběh.

Hra na zobcovou flétnu

V další lekci opakujeme učivo z předešlé hodiny. S novým tónem Gustíkem si zkusíme zrytmizovat říkadla. Se třemi tóny již bude možné vytvořit více variant. K rytmizování využijeme říkanku Ten náš Pavel, to je kos. Důležité je udržet správný rytmus říkanky. Ke hře využijeme sólové hry. Každé dítě si samo vymyslí melodii, která se mu líbí a zahraje ji.

Čištění flétny: Vyčistíme a uložíme flétnu do pouzdra.

Pohybová hra: Papíroví draci

Zahrajeme si na draky, co létají po celé třídě.²⁷

18. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Děti rozezpíváme na píseň: Prší, prší na slabiky ju, mo, va a píseň zazpíváme.

Zopakujeme si píseň: Muzikantská. Děti budou doprovázet na činely, zvonek,...

Dechová cvičení

Podzim patří k nejbarevnějšímu ročnímu období. To proto, že stromy mění listy těmi nejrůznějšími barevnými kombinacemi. Z procházky jsme si pár barevných listů přinesly. Barevné listy mají venku velkého kamaráda a to je vítr, který listy vozí do všech koutů. My ve třídě ale vítr nemáme. Proto listy necháme proletět pomocí našeho dechu. Budeme do listů foukat!

Převyprávíme si příběh o Zvedacím mostě a procvičíme správné dýchání.

Hra na zobcovou flétnu

S novým tónem Gustíkem se naučíme novou písničku a to Halí, belí koně v zelí. S dětmi si píseň nejdříve zazpíváme a zahrajeme, aby slyšely melodii a rytmus písně. Děti píseň učíme opět pomocí nápodoby učitelky, která hraje společně s dětmi. Rytmus i melodie je stále opakuje, děti si píseň broukají v duchu, aby včas věděly, kdy skončit s hraním. Nezapomeneme také opakovat písně, které již známe. Děti hrají z paměti, nebo s učitelkou, nebo za pomoci ukazování ruky: Honzík – rameno, Adélka – břicho, Gustík – noha.

Čištění flétny: Čištění flétny provedeme podle daných pravidel.

---

²⁷ ŠKOŘEPOVÁ, Kateřina. *Hrajeme na zobcovou flétnu: metodika výuky dětí hry na zobcovou flétnu bez not*. Praha: Portál, 2003, s. 25-30

Pohybová hra: Ježek

S podzimem se ukládají zvířátka k zimnímu spánku. Patří k nim i ježek, který se zahrabává do listí.

Leze ježek, leze v lese, jablíčka si domů nese. (děti lezou po čtyřech)

Děti lesem běhají, ježka všude hledají. (děti běhají a rozhlíží se kolem sebe)

Ježek píchá do všech stran: „Já se chytit nenechám!“ (děti rukami píchají kolem sebe a krouží nesouhlasně hlavou ne ne ne)

Zahrabal se do listí a teď spí a spí. (schoulení do klubíčka)

19. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Děti rozezpíváme na písni: Běží liška k Táboru na slabiky no, mu, ja a píseň.

Naučíme se písničku: Sedí liška pod dubem. Nejprve se s písni seznámíme, s jejím rytmem a melodií. Učitelka bude píseň doprovázet na klavír a děti se jí budou učit.

Pracovní list

Vytleskávání rytmu slov a rozeznání délky slabik. Pracovní list vystřihneme, zvlášť slova a rytmus v notách. Následně slova a rytmus slova přiřadíme k sobě. (viz příloha č. 2)

Dechová cvičení

Zahrajeme si na plavce. Úkolem dětí je přeplavat třídu pod vodou. Na jednom konci třídy se nadechneme, třídu přeplujeme a na druhém konci vydechneme. Takto třídu přeplujeme několikrát.

Nový příběh

Budu vám vyprávět příběh o hodně daleké zemi. Lidé v této zemi mají opálenou pleť od slunce. Mají rádi přírodu a žijí v domech, kterým se říká týpí. Na hlavách nosí čelenku s peřím. Jsou to indiáni. Rádi sedají u ohně a vypráví si příběhy, nebo pozorují oblohu plnou hvězd. Povídají si svojí řečí a používají různá zaříkadla. A my se na chvíli

staneme indiány a budeme si společně povídat jejich řečí. Nadechneme se a budeme říkat pf, pf, pf nebo ptk, ptk, ptk.

Hra na zobcovou flétnu

Rozehraje se na tónech, které umíme: Honzík, Anička, Gustík. Zopakujeme si novou písničku z minulé lekce a to Halí belí, koně v zelí. Při hraní Gustíka nezapomeneme hrát tón jemně, abychom tón nepřefoukli. Důraz klademe také na dodržení rytmu. Nespěcháme a délku tónů v písničce dodržujeme. Je to ukolébavka, proto ji hrajeme klidně a pomalu. (viz příloha č. 17)

Čištění flétny: Flétnu vyčistíme podle pravidel, která děti znají.

Pohybová hra: Ježek

Děti představují ježka, který běhá po lese a následně se ukládá k zimnímu spánku.

20. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

U klavíru se rozezpíváme písni: Běží liška k Táboru na slabiky no, mu, ji a zazpíváme text. (viz příloha č. 18)

Připomeneme si písničku: Sedí liška pod dubem. Děti doprovodí píseň na bubínek. Učitelka ze začátku děti doprovází s bubínkem také, aby děti věděly, kde mají bubínek použít. Hrajeme na bubínek na každou první a třetí dobu. (viz příloha č. 19)

Dechová cvičení

Proměníme se ve stromy. Postavíme se s mírným stojem rozkročným, ruce podél těla představují větve stromu.

Stojí, stojí strom, když zahučí hrom,

vůbec se ho nelekne, jenom větve nadzvedne. (nadzvednout ruce – nádech, výdech)

Připomene si příběh o indiánech a procvičíme správné dýchání.

Hra na zobcovou flétnu

Zopakujeme si cvičení a písně, které již známe. Dnes si přibereme nový tón a to tón c2. Budeme mu říkat Cecilka. Cecilka, na rozdíl od Gustíka, je zatím nejvyšší tón, který se dnes naučíme. Cecilku se budeme učit z Adélky, ale zvedneme z přikryté první dírky prostředníček levé ruky. Přikrytá bude tudíž spodní dírka palcem levné ruky a druhá vrchní dírka prostředníčkem levné ruky. Ukazováček levé ruky bude nad dírkou připravený ke hře jiných tónů. Střídavě hrajeme Cecilku – Adélku, Cecilku – Gustíka, Cecilku – Honzíka. Prsty máme na dírkách flétny přesně a pevně, aby neunikal vzduch a tón byl čistý a jasný.

Čištění flétny: Zopakujeme stejnou techniku čištění, jako v předchozích lekcích.

Pohybová hra: Mrazíci

Zazpíváme si a zahrajeme si na mrazíky. Na CD si pustíme k pohybové hře melodii na písničku Mrazíci. Dětem dáme na nos papírové modré nosy na gumičce, jako symbol mrazíků. Budeme se pohybovat po třídě a zpívat:

Honili se dva Mrazíci, honili se po ulici,
ke komu, ke komu, schováme se k někomu.

Mráz volá: Pojd'te ven, cestička je pod sněhem.

Mráz volá: Pojd'te ven, zima je tu.

21. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

K rozezpívání použijeme píseň: Běží liška k Táboru na slabiky mu, jo, na a píseň zazpíváme.

Zopakujeme si písničku: Sedí liška pod dubem. Připojíme doprovod dětí. Děti doprovodí píseň na bubínek. Hrajeme na bubínek na každou první a třetí dobu.

Pracovní list

Seznámíme se s notou celou, s notou půlovou, s notou čtvrtovou. Jako pomůcku použijeme dělení koláče. Nota celá bude mít celý koláč, nota půlová bude mít půlku koláče a nota čtvrtová bude mít čtvrtku koláče. (viz příloha č. 3)

Dechová cvičení

Venku poletuje sníh a je tam zima. U nás ve třídě máme ale hezké teplíčko. Já jsem nám přinesla do třídy trochu sněhu, ale on mi mezitím v mističce roztál. Musela jsem teda sehnat jiný sníh, který by nám neroztál. Mám tady sněhové chomáčky vaty, které jsou také lehké jako sníh. Zkusíme si ho dát do dlaně a foukat do něj, aby nám tady poletoval.

Učitelka poví dětem příběh o indiánech.

Hra na flétnu

Opakování nového tónu Cecilka z minulé lekce. Při hraní tohoto tónu je složitá výměna hmatu. Mohou vznikat různé šumy, či zaměňování prstů (druhou díрку překrývají ukazováčkem). Se střídáním tónů a kladení prstů nespěcháme. Na flétnu zahrajeme, až si budeme jistý správnou polohou prstů. Pokud to půjde, můžeme i zde zkusit zmelodizovat nějaké říkadlo.

Čištění flétny: Flétnu pečlivě vyčistíme vytěrákem.

Pohybová hra: Mrazíci

Na chvilku se z nás stanou ledový muži.

22. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Zopakujeme si píseň: Běží liška k Táboru mu, vo, ja a píseň zazpíváme.

Připomene si písničku: Sedí liška pod dubem. Děti se připojí svým doprovodem.

Dechová cvičení

Máme před karnevalem. V období karnevalu je hodně legrace. Určitě sem patří i frkačky. Já tu pro každého jednu mám. Natrénujeme si to, abychom to na karnevalu uměli.

S dětmi si převyprávíme příběh o indiánech.

Hra na flétnu

Rozehrájeme se na zobcovou flétnu a nástroj zahřejeme. K písničkám přibereme novou píseň a to píseň Běžela ovečka hore do kopečka, kde využijeme všechny tóny, které jsme se již naučili. U této písně je již více znatelný rytmus písně, na který musíme dávat pozor. S dětmi si píseň nejdříve zahrajeme a zazpíváme. Budeme dávat pozor na nasazení každého tónu. Tóny jdoucí vzestupně za sebou lákají k navazujícímu legatu. Klademe důraz na oddělování každého tónu. (viz příloha č. 20)

Čištění flétny: Vyčištěnou flétnu a dáme na suché místo.

Pohybová hra: Hlava, ramena, kolena, palce

Hra, při které recitujeme text a ukazujeme část těla. Úkolem je postupně zrychlování, udržení tempa a bez chybného ukazování.

Hlava, ramena, kolena, palce,

kolena, palce, kolena, palce,

hlava, ramena, kolena, palce,

oči, uši, pusa, nos.

23. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Rozezpíváme se u klavíru na známou písničku: Běží liška k Táboru la, lo, lu a následně zazpíváme celou píseň na její vlastní slova.

Zazpíváme si píseň: Sedí liška pod dubem. Připojíme doprovod dětí a učitelky.

Pracovní list

Barevné kroužkování not. Úkolem děti je rozeznání not podle doby jejich trvání. Modrou barvou zakroužkujeme noty celé, červenou barvou noty půlové a zelenou barvou noty čtvrt'ové. (viz příloha č. 4)

Dechová cvičení

Slavíme narozeniny! A k narozeninám patří dort. Jeden tady máme a můžeme mu i zapálit svíčku (v kuchyňce pro holčičky máme plastový dort na hraní). Pokud svíčku správně sfoukneme, dort přestane hrát a svíčka zhasne. Úkolem je sfouknout svíčku.

Popovídáme se společně řečí indiánů.

Hra na zobcovou flétnu

Opakujeme písně z předchozích lekcí. Děti byly v minulé lekci šikovné a dnes přibereme novou písničku, kterou jsme v týdnu slyšeli na divadelním představení. Je o zajíčkovi, Zajíčku v lesíčku, copak děláš? Píseň je z tónů, které umíme. Hlídáme si dýchání do flétny, u Gustíka použijeme méně vzduchu, aby se nám ozval. (viz příloha č. 21)

Čištění flétny: Úkolem je správná údržba flétny a uložení.

Pohybová hra: Hlava, ramena, kolena, palce

Hru se snažíme udržet ve správném tempu.

24. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Rozezpívání na píseň: Šla Nanyňka do zelí na slabiky ju, va, me a na slova písně.

Naučíme se a zazpíváme si píseň: V zahradě na hrušce. Nejprve se s písní seznámíme, s jejím rytmem a melodií. Učitelka bude píseň doprovázet na klavír a děti se jí budou učit. (viz příloha č. 22)

Dechová cvičení

Uděláme si táborák (z prkýnek ve třídě a žlutooranžového krepového papíru). Ke správnému táboráku patří pořádný oheň. Aby se oheň podařil veliký, musí se postupně rozfoukat. Nejdříve pomalu a opatrně, později o něco víc.

Nový příběh

Venku máme letos krásnou zimu. Celou krajinu přikryla svou obrovskou peřinou sněhu. Stromy a keře ozdobil její mrazík. A my můžeme dovádět na zahradě na kopci a ve sněhu. Když ležíme takhle ve sněhu, podívejte se, z oblohy nám začaly padat sněhové vločky. Zkuste je svým horkým dechem zahřát, fouknutím, aby vám nespadly na nos.

Hra na zobcovou flétnu

Rozehřátí na zobcovou flétnu, kdy hrajeme nejprve dlouhé tóny na čtyři doby, potom čtyři tóny za sebou, od každého tónu. Tím flétnu zahřejeme. Opakujeme všechny písně, které jsme se naučili. V dnešní lekci se naučíme další nový tón a to tón d2. Nazveme si ho Davídek. Davídka se nejlépe naučíme z tónu Cecilky, kde sundáme palec ze spodní dírky. Tudíž budeme mít jen prostředníček na druhé dírce vrchní části zobcové flétny. Flétna se může hůře a nestabilně držet. Pozor na schovávání prstů do dlaně nebo přidržování flétny jinými prsty.

Čištění flétny: Děti flétnu vyčistí podle toho, co se naučily z předchozích lekcí.

Pohybová hra: Hra na ptáčky

Úkolem je létat po místnosti, mávat křídly (ruce) a spojit text s pohybem.

Ať létání hezky fičí, ptáčata si křídla cvičí.

Křídélka si roztáhnou, do všech stran se protáhnou.

A když s nimi zamávají, do pohybu hned se dají.

25. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Děti rozezpíváme na píseň: Šla Nanyňka do zelí na slabiky mo, va, nu a text.

Připomene si píseň: V zahradě na hrušce. Děti připojí doprovod ve správném rytmu.

Pracovní list

Do notové osnovy společně s dětmi začneme zapisovat noty, které se budeme postupně učit a seznamovat se s nimi. Začneme Honzíkem a Adélou. (viz příloha č. 5)

Dechová cvičení

Minulou lekci jsme rozdělávali oheň a poranili jsme si prst. Někdo se spálil, někdo si zatřhl třísku o dřevo. Prst nám zůstal bolavý a pomoci by nám mohlo, kdybychom si ho pofoukali. Připravíme si bolavý prst a pofoukáme si to místo, které nás bolí.

Vzpomene si na příběh, kde jsme se snažili odfouknout sníh pomocí dechu.

Hra na zobcovou flétnu

Opakujeme z minulé lekce. Trénujeme výměnu hmatů především s novým tónem Davidkem. Dětem může dělat potíže přikrytí dírky ze spodní části, palec levé ruky. Může se stát, že ji přikryjí pouze částečně a tón nezní. Připomene si písničky, které již umíme. Nezapomínáme ani na prostor sólové hry, snažíme se odbourat trému ze samostatného hraní.

Čištění flétny: Opatrné zacházení s flétnou a její vyčištění.

Pohybová hra: Hra na ptáčky

Proměníme se na ptáčky a obletíme celou místnost.

26. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

S dětmi se rozezpíváme na píseň: Šla Nanyňka do zelí na slabiky ja, vo, ma i se zazpíváním celé písničky.

Vzpomeneme si na píseň: V zahradě na hrušce a zpestříme společným doprovodem.

Dechová cvičení

Proměníme se ve varhany v kostele. Varhany, to je hudební nástroj, který se krásně odráží ve velikosti a výšce kostela. Přišlo dneska mnoho lidí a varhany musí být slyšet až úplně dozadu. Zhluboka se nadechneme a začneme hrát óóóóóóóóó... mmmmm.

Venku je krásná zima a my ve třídě si připomeneme příběh o sněhu.

Hra na zobcovou flétnu

Naučíme se hrát novou píseň: Sedí liška pod dubem, kterou již umíme zazpívat. Jedná se o vzestupnou i sestupnou melodii, dáváme pozor na možnost vzniklého legata. Všechny tóny od sebe oddělujeme viditelným nasazením. (viz příloha č. 23)

Čištění flétny: Společně vyčistíme flétnu a připomeneme si názvy její částí.

Pohybová hra: Hra na dopravní prostředky

Jedeme na výlet! A je jen na nás, jakým dopravním prostředkem pojedeme. Dopravní prostředky budeme napodobovat (auto – držení volantu, tramvaje – spojené ruce nad hlavou, motorky – startování nohou, kola – točení rukou, rychlík – jízda vlakem – točení pokrčených rukou, lodě – pádlování, traktory – houpání z nohy na nohu).

Auta, tramvaje, motorky, kola, motorky, kola, motorky, kola,

auta, tramvaje, motorky, kola, rychlík, lodě, traktory.

27. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Rozezpíváme se na písničku: Šla Nanyňka do zelí ny, na, ve a text písňě.

Připomeneme si píseň: V zahradě na hrušce a doprovodíme instrumentárem.

Pracovní list

Hádankové písničky. Učitelka pomůže dětem přečíst noty z písniček. Po správném přečtení not si společně úryvek z písňě zahrajeme. Píseň přiřadíme k obrázkům, které symbolizují obsah písničky. (viz příloha č. 6)

Dechová cvičení

Proměníme se v parník, který jede po moři a houká. Potřebujeme k tomu prázdné lahve. Přiložíme si hrdlo plastovou lahev k ústům a budeme do ní foukat. Zvuk, který vznikl, zní stejně, jako když jede parník a houká.

Položíme se na zem (do sněhu) a odfoukáváme padající sních.

Hra na zobcovou flétnu

V minulé lekci jsme se naučili novou píseň: Sedí liška pod dubem, budeme ji dnes opakovat společně s dalšími písněmi. Nezáleží na rychlosti ani chybovosti v písni.

Čištění flétny: Vyčistíme, a pokud je potřeba, promažeme flétnu.

Pohybová hra: Hra na dopravní prostředky

Napodobování dopravních prostředků danými pohyby-viz minulé lekce.

28. Lekce

Při úvodu se přivítáme naší básničkou: Dobré ráno, dobrý den.

Rozezpívání na píseň: Šla Nanyňka do zelí na slabiky mi, ne, va s celou písni.

Zazpíváme píseň: V zahradě na hrušce doprovázeným hrou na bubínek.

Dechová cvičení

Pracujeme se zrcadly. Z umývárny si půjčíme zrcadla, která mají děti nad svými umyvadly. Vyzkoušíme si, jak se srážejí kapičky páry na zrcadlech, která se naším dechem zamlží. Pokusy děláme na intenzitu zamlžení a na co největší pokrytí plochy zrcadla.

Přejdeme k příběhu: Sněhová vločka, kdy si procvičíme správné brániční dýchání.

Hra na zobcovou flétnu

Naučíme se novou píseň To je zlaté posvícení. Píseň si nejprve zahrajeme a zazpíváme s klavírem, abychom se seznámili s melodií a s rytmem. Píseň se učíme pomalu, tempo přidáváme v dalších lekcích, kdy si budeme jistí v hmatech. (viz příloha č. 24)

Čištění flétny: Uložíme vyčištěnou flétnu do pouzdra.

Pohybová hra: Hra na dopravní prostředky

Proměníme se na dopravní prostředky, které ztvárníme již naučeným pohybem.

Závěr

Touto lekcí s dětmi hru na zobcovou flétnu nekončím. Budu pokračovat v zdokonalování techniky a způsobu hraní. Důležité pro mě je, že děti hra na flétnu baví a hrají rády. Zda budou ve hře na zobcovou flétnu pokračovat v základní umělecké škole neví, to je na jejich rozhodnutí. Já jsem ráda, že jsem měla tu možnost jim předat něco z toho, co umím já.

V práci jsem měla problémy s teoretickou částí, kterou jsem dávala dohromady nejdéle. Bavila mě část praktická, kterou jsem si s dětmi užila a na kterou jsem se vždy těšila. Má představa před vypracování práce byla trochu jiná. Myslela jsem si, že se s dětmi zvládneme naučit o něco více, než jsme udělali. Myslím si, že to bylo způsobeno především proto, že jsme se učili na flétnu jako skupina, přestože bylo dostatek prostoru pro individuální hru. Nejsm vůbec zklamaná a jsem pyšná na to, co všechno děti umí. Hlavním cílem mé práce bylo, aby děti hra na zobcovou flétnu bavila, na lekce se těšily a z výuky si něco odnesly. A můžu říct, že svůj záměr jsem splnila. Děti si flétny občas nosily domů a svým rodičům hrály, co nového umí, tancovaly a zpívaly písničky. To byla pro mě zpětná vazba, že můj záměr byl splněný.

Tato bakalářská práce a její metodický zásobník může sloužit jako motivace a nápady pro hru na zobcovou flétnu. Bakalářská práce mě utvrdila v tom, že i v hudbě potřebuje každý své individuální tempo a přístup. Někdo se učí rychleji, někdo pomaleji. Podle tempa mých dětí vznikla tato práce. A já jim za to chci touto cestou moc poděkovat. Za jejich píli, trpělivost, radost hrát si a touhu, dozvědět se něco nového.

Snažila jsem se pracovat s vhodnou literaturou, která obohatila mě i mé lekce, které jsem s dětmi dělala. Jsem ráda, že jsem do praktické části mohla zapojit i část sebe a svých zkušeností společně s materiálem z mateřské školy.

Resumé

Bakalářská práce se zabývá především zobcovou flétnou u dětí předškolního věku. Hru na zobcovou flétnu jsem ústrojně spojila s dalšími hudebními činnostmi. Proto jsou lekce zobcové flétny propojeny i se zpěvem, správným dýcháním, hrou na Orffovy nástroje, hudebně pohybovými hrami či elementární hudební teorií související s notovým zápisem melodie a rytmu.

Summary

The undergraduate thesis deals primarily with a fipple flute connected with preschool children. I connected playing the fipple flute with other musical activities. Therefore the fipple flute lessons are interconnected also with singing, the right breathing, playing the Orff instruments, musical and motion games or elementary musical theory related with notation of melody and rhythm.

Seznam použité literatury

DANIEL, Ladislav. *Metodika hudební výchovy*. Vyd. 3., dopl. Ostrava: Montanex, 2010. ISBN 978-80-7225-329-6.

DANIEL, Ladislav. *Škola hry na sopránovou zobcovou flétnu: Ladislav Daniel*. 5. vyd., v Pantonu 4. vyd. Praha: Panton, 1974.

HAWTHORN, Philip. *Moje první zobcová flétna*. Čes. vyd. 2. Praha: Svojtka, 1998. ISBN 80-7237-057-X.

HODINOVÁ, Romana. *S flétničkou do školky*. České Budějovice: Kopp, 2002. ISBN 80-7232-177-3.

HUNKA, Alison. *Kniha pro mladé hudebníky*. Ilustroval Ron HAYWARD. Bratislava: Příroda, 1997. ISBN 80-07-00925-6.

JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: výběrová řada*. Hradec Králové: J. Jenček-Orlice, 1999. ISBN 80-902662-0-7.

JENČKOVÁ, Eva. *Tóny jara*. 4., upr. vyd. Hradec Králové: Tandem, 2013-. Hudba v současné škole. ISBN 978-80-86901-15-2.

JENČKOVÁ, Eva. *Zpíváme mamince*. 2., upr. vyd. Hradec Králové: Tandem. ISBN 8090311547.

KAFOMET: katalog forem a metod. Stařeč: Infra, 2012

KOUTNÁ, Martina. *Flétnička I: pracovní sešit pro malé hudebníčky*

KOUTNÁ, Martina. *Flétnička II: pracovní sešit pro malé hudebníčky*

LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. 2. vyd. Praha: Dr. Josefe Raabe, s.r.o., 2006. ISBN: 978-80-87553-65-7

Pohybové hry a básničky z materiálů a zkušeností z praxe z mateřské školy Bezručova
Cheb

RAKOVÁ, Milena, Ljuba ŠTÍPLOVÁ a Alena TICHÁ. *Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-543-1.

STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 1: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997. ISBN 80-901932-5-0

STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 2: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997. ISBN 80-901932-6-9

STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 3: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997. ISBN 80-901932-7-7

Škola hry na zobcovou flétnu dostupné z www.detskestranky.cz

ŠKOŘEPOVÁ, Kateřina. *Hrajeme na zobcovou flétnu: metodika výuky dětí hry na zobcovou flétnu bez not*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-789-2.

TICHÁ, Alena. *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-916-X.

TICHÁ, Alena a Milena RAKOVÁ. *Zpíváme a hrajeme si s nejmenšími: od narození do 8 let*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-100-6.

ŽILKA, Václav. *Veselé pískání-zdravé dýchání: slabikář pištců : malá škola hry na sopránovou zobcovou flétnu*. Ilustroval Eva VOGELOVÁ. Praha: Panton, 1988.

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Druhy zobcových fléten (<http://www.zusmb.cz/users/nastroj/hra-na-zobcovou-fletnu>)

Obrázek č. 2: Složení flétny (<http://www.flauto-dolce.wz.cz/druhy.htm>)

Obrázek č. 3: Popis hlavice (<http://www.flauto-dolce.wz.cz/druhy.htm>)

Obrázek č. 4: Popis flétny (<http://www.mzsbohutin.cz/index.php?showme=clanky&idc=7>)

Obrázek č. 5: Tabulka hmatů (<http://edu-tkacik1.webnode.sk/album/cz-fotogaleria-hmaty-a-tony/#cz-fa1-jpg>)

Obrázek č. 6: Dechová cvičení (foto autorka práce)

Obrázek č. 7: Muzikantská rodina (foto autorka práce)

Obrázek č. 8: Smály se veveryky – vytleskávání rytmu dup, tlesk, tlesk (foto autorka práce)

Obrázek č. 9: Čištění zobcové flétny (foto autorka práce)

Obrázek č. 10: Hra na zobcovou flétnu (foto autorka práce)

Obrázek č. 11: Pracovní list – notová osnova (foto autorka práce)

Obrázek č. 12: Pracovní list – houslový klíč (foto autorka práce)

Obrázek č. 13: Pracovní list – barevné kroužkování not (foto autorka práce)

Obrázek č. 14: Pohybová hra na ptáčky (foto autorka práce)

Obrázek č. 15: Čištění flétny (foto autorka práce)

Seznam příloh

Příloha č. 1: Notová osnova, houslový klíč (KOUTNÁ, Martina. *Flétnička I: pracovní sešit pro malé hudebníčky*, s. 6)

Příloha č. 2: Vytleskávání slov a rytmus (www.detskestranky.cz)

Příloha č. 3: Nota celá, nota půlová, nota čtvrt'ová (KOUTNÁ, Martina. *Flétnička I: pracovní sešit pro malé hudebníčky*, s. 18)

Příloha č. 4: Barevné kroužkování (www.detskestranky.cz)

Příloha č. 5: Zakreslení not do notové osnovy (KOUTNÁ, Martina. *Flétnička II: pracovní sešit pro malé hudebníčky*, s. 7)

Příloha č. 6: Hádankové písničky (KOUTNÁ, Martina. *Flétnička II: pracovní sešit pro malé hudebníčky*, s. 11)

Příloha č. 7: Smály se veverka (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 1.: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 38)

Příloha č. 8: Kočka leze dírou (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 2: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 9)

Příloha č. 9: Muzikantská rodina (JENČKOVÁ, Eva. *Zpíváme mamince*. 2., upr. vyd. Hradec Králové: Tandem, s. 45)

Příloha č. 10: Jaro už je tu! (JENČKOVÁ, Eva. *Tóny jara*. 4., upr. vyd. Hradec Králové: Tandem, 2013-. *Hudba v současné škole*, s. 26)

Příloha č. 11: Včelka (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 1: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 21)

Příloha č. 12: Houpy, houpy (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 2: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 47)

Příloha č. 13: Pec nám spadla (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 1: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 22)

Příloha č. 14: Pekař peče housky (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 1: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 5)

Příloha č. 15: Prší, prší (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 2: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 10)

Příloha č. 16: Muzikantská (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 1: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 12)

Příloha č. 17: Halí, belí (KOUTNÁ, Martina. *Flétnička I: pracovní sešit pro malé hudebníčky*, s. 9)

Příloha č. 18: Běží liška k Táboru (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 1: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 33)

Příloha č. 19: Sedí liška pod dubem I. (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 1: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 39)

Příloha č. 20: Běžela ovečka (KOUTNÁ, Martina. *Flétnička I: pracovní sešit pro malé hudebníčky*, s. 16)

Příloha č. 21: Zajíčku v lesíčku (KOUTNÁ, Martina. *Flétnička I: pracovní sešit pro malé hudebníčky*, s. 15)

Příloha č. 22: V zahradě na hrušce (STOJAN, Jaroslav. *Maličká su 1: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: Jasto, c1997, s. 40)

Příloha č. 23: Sedí liška pod dubem II. (KOUTNÁ, Martina. *Flétnička I: pracovní sešit pro malé hudebníčky*, s. 24)

Příloha č. 24: To je zlaté posvícení (KOUTNÁ, Martina. *Flétnička I: pracovní sešit pro malé hudebníčky*, s. 23)

Příloha č. 25: Souhlas se zveřejněním fotografií a videí dětí

Obrázky

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Obrázek č. 3

Obrázek č. 4

TABULKA HMATŮ

Obrázek č. 5

Obrázek č. 6

Obrázek č. 7

Obrázek č. 8

Obrázek č. 9

Obrázek č. 10

Obrázek č. 11

Obrázek č. 12

Obrázek č. 13

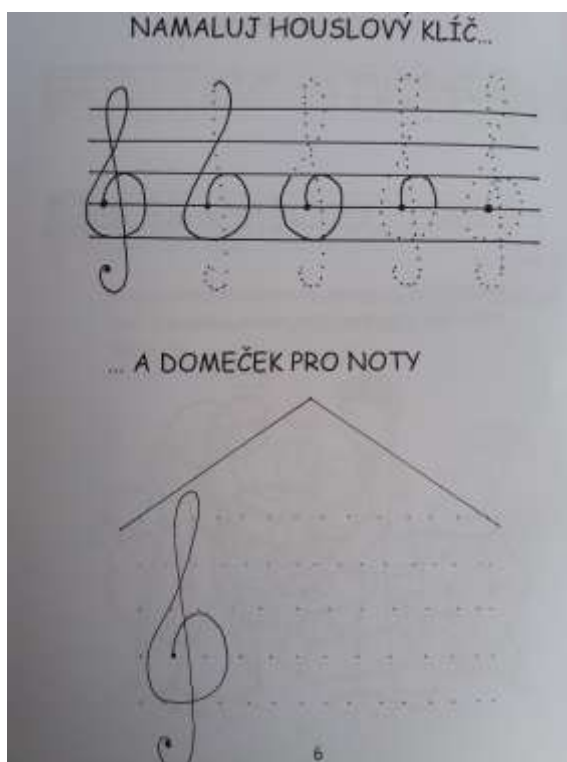

Obrázek č. 14

Obrázek č. 15

Přílohy

Příloha č. 1

Příloha č. 2

Jak je nota dlouhá?

CELÁ NOTA 4 DOBY

PŮLOVÁ NOTA 2 DOBY

ČTVRŤOVÁ NOTA 1 DOBA

Domaluj žížalky = počítej kolik snědly mandlíček (4; 2; 1)

18

Příloha č. 3

DĚTSKÉ STRÁNKY

HRAJEME NA ZOBCOVOU FLÉTNU 7.

Délka not

Už jste se dozvěděli, jak vypadá nota celá a nota půlová. Pro naše hraní budeme ještě pro začátek potřebovat notu čtvrtovou. Je vybarvená, má nožičku a počítáme jí na jednu dobu.

Houslový klíč odemyká každou píseňku. Hned za klíčem najdeme označení taktu. Písmeno C znamená "celý takt" a odpovídá označení 4/4 - počítáme na čtyři doby.

Do jednoho čtyřčtvrtového taktu můžeme napsat noty různých délek. Nezapomínáme, že vždycky musíme napočítat do čtyř.

čtyři noty čtvrtové:
 $1 + 1 + 1 + 1 = 4$

dvě noty půlové:
 $2 + 2 = 4$

jedna nota celá:
 $4 = 4$

Úkol pro vás: Zakroužkujte modrou barvou všechny noty celé, červenou barvou noty půlové a zelenou barvou noty čtvrtové.

Ahoj, já jsem nota CELÁ. Mám bílé brýčko a nemám nožičku. Vydávám hrát čtyři doby.

Ahoj, já jsem nota PŮLOVÁ. Mám bílé brýčko a mám nožičku. Vydávám hrát dvě doby.

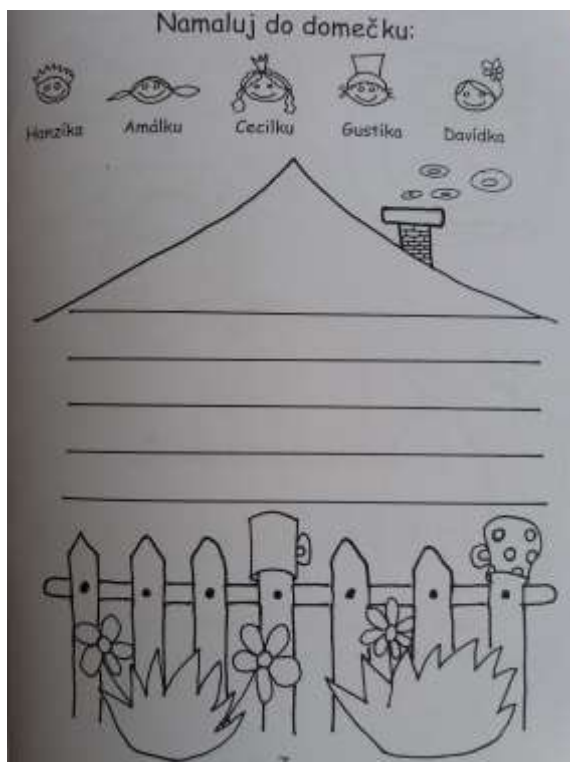

Ahoj, já jsem nota ČTVRŤOVÁ. Mám černé brýčko a nožičku. Vydávám hrát jednu dobu.

www.detskestranky.cz © imprimis, všechna práva vyhrazena

Příloha č. 4

Příloha č. 5

Příloha č. 6

Veverky

Kvartet V. Štecl / F. J. Jilkaš

Sma - ly se ve - ver - ky na stro - máč - ku,
 Že za - je sa - zá - zá na do - běč - ku,
 Sma - ly se ve - ver - ky na pa - le - ži,
 Že za - je na stro - máč - ke ve - vy - le - ži.

38

Příloha č. 7

TE - 200
 VD1 - 504

Kočka leze dírou

Kvartet Čechů

1. Ko - ka le - ze dí - rou, pře - stře - ži - me, pře - stře - ži - me,
 ne - bu - de - ť or - šit, na - zírka - me, me.

2. A když bude před, zrcovíme, zrcovíme,
 [na stůlku zase uschneme.]

9

Příloha č. 8

Muzikantská

(Hrává)

1. My jsme ma - li - mu - si - ká - ti - bum, bum, bum.
 2. My jsme ma - li - mu - si - ká - ti - bum, bum, bum.
 3. My jsme ma - li - mu - si - ká - ti - bum, bum, bum.
 4. My jsme ma - li - mu - si - ká - ti - bum, bum, bum.

Příloha č. 9

JARO UŽ JE TU!

Přišlo jaro hudba: Jiří Raab
slova: Jozsef Latorová

Přišlo jaro se sluníčkem, zím o - tá - ra - tá - vím klí - štím.
Všechno se ro - du - je, zpí - va - ti - mu - je, ja - ro - vi - tá.

JARO, VÍTEJ!

1. Zpíváme a tančíme *Přišlo jaro se sluníčkem*
 výchozí postavení:
 • Děti stojí volně v prostoru a dívají se vzhledu ke „sluníčku“.

tančební provedení:
 • Zpěv písně provází pantomimický pohyb podle obsahu sloh.

<p><i>Přišlo jaro se sluníčkem,</i> <i>zav odskočila zlatým klíčkem.</i></p> <p><i>Všechno se roduje,</i> <i>zpívá a tančuje,</i> <i>jaro táá.</i></p>	<p>volná chůze prostorem, paže se zvedají ke „sluníčku“ poklek na jedno koleno, taneč střídavě „odentkají“ zem utvoří se dvojice, otáčejí se poskokovým krokem dvojice se psoří, každý se zatáh s lehkým zvednutím paží</p>
---	--

• Hru se může opakovat jako společné vítání jara. Po závěrečném utvoření přecházejí děti při zpěvu *Všechno se roduje* k jinému partnerovi, vytvářejí se nové dvojice, které se spolu otáčejí na slova *zpíval a tančilo*. Druhou část písně takto můžete odopakovat opakovaně.

26

Příloha č. 10

Včelka

Mladý Z. Ševčík / M. Šestáková

1. Ho - ra - trá - ce - cel - je - ho - ni - ro - ky - ak - tar
 včel - su - ho - ni, hrad - hrad, hrad - de - m, sčel - ka.
 mlad - hrad, hrad, hrad - de - m, sčel - ka, mlad

2. Včelka se má ráj státi,
 že je včelka už dojí,
 [hrad, hrad, hrad
 mlad, mlad, mlad]

3. On už už stáby letí,
 mladí lidé zapíchnat,
 [hrad, hrad, hrad
 mladí lidé, letí]

21

Příloha č. 11

Houpy, houpy

Mladý rybič Miroslav

Hou - py hou - py, hou - py hou - py,
 ko - tá - ka se hou - va - ly, že je ta - ky ho - dá - ly

47

Příloha č. 12

Pec nám spadla

Zpívá Číska

1. Pec nám spadla, pec nám spadla, kdo pak nám ji do- dá - e!

sta - tý, pé - ceř, re - ni do - ba a má - tý ti ne - u - ři!

2. Zavčkejme komínka, ten má dobré nápady,
svíci štěky do komína a už je to history!

22

Příloha č. 13

Pekař peče housky

Řečteji Městočko

1. Pe - kař pe - če hou - sky, u - ři - pu - je ksu - sky.

Pe - kař - ka má pe - má - ná, u - ři - pu - j - u - ba úhá.

2. Sply, sply, páno,
já sly, sly, to máto,
sly, děcká, navšodě,
on by ná má pověděl!

3

Příloha č. 14

101 - 101
100 - 100
Děti

Prší, prší

Česka

1. Pr - ší, pr - ší, jen se le - jí, kam, ko - ni - Dý, po - je - de me!

Po - je - de me ra - ť - ka, až šo - ká - ka - ž - ťi - ka.

2. Kukačka už zakukala -
má pavěnko zaspávala
Kukačka už zehákala
má pavěnko neplakala!

Příloha č. 15

Muzikantská

1. My jsme ma - lí - má - lí - kán - ťi, bum, bum, bum.

2 - tá - je - me na bi - bí - nek, bum, bum, bum.

2. My jsme malí muzikanti, dín, dín, dín. 3. My jsme malí muzikanti, cik, cik, cik, zahráme na činely, dín, dín, dín.

4. My jsme malí muzikanti, tuk, tuk, tuk, zahráme na housličky, tuk, tuk, tuk.

Příloha č. 16

Halí, belí

Halí, belí, koně v zeli s hřibátka v petrželi.

9

Příloha č. 17

Beží liška k Taboru

Zpívá Česka

Bě - ží - lí - ška k Tá - bo - ru, ne - stá - jí - jí - se - za - ní -

Bě - ží - jí - jí - ku - bě - ží - jí - jí - se - do - ko - le - ní -

2. Ježek za ní pospíchá, že jí pytlík mýdliček
Liška se mu schová, jestli se mu vysměje.

33

Příloha č. 18

Sedl liška pod dubem

Mírně Česky

Ša - li - řka - pod du - bem, má pi - štá - ku a tu - ban.
Má pi - štá - ku pla - ka a na - tu - ban má - ka

30

Příloha č. 19

Ovečka

1. Běžela ovečka vzhůru do kopečka a za ní beránek žalovat na zámek.
2. Nežaluj beránku na svoji galancku, ona ti uplete věneček z heřmánku.

16

Příloha č. 20

Sedí liška pod dubem

Sedí liška pod dubem, má píšťalku a buben.
Na píšťalku píská a na buben tříská.

24

Příloha č. 23

To je zlaté posvícení

1. To je zlaté posvícení, to je zlatá neděle,
máme maso a zas maso k tomu kousek pečeně.
2. To je zlaté posvícení, to je zlaté pondělí,
máme maso a zas maso jako včera v neděli.

23

Příloha č. 24

Souhlas s uveřejněním fotografií a videí k bakalářské práci s tématem: Možnosti uplatnění zobcové flétny v hudební výchově v mateřské škole.

Tereza Beková

Michael Gräf

Petra Kleinová

Aleš Skalický